

megastallen in Nederland

meer megastallen en minder veeboeren

Mei 2026

inhoudsopgave

1	samenvatting	3
2	inleiding	4
3	methode	6
4	algemeen	8
5	ontwikkelingen per diercategorie	13
5.1	melkvee	13
5.2	melkgeiten	14
5.3	zeugen	16
5.4	vleesvarkens	17
5.5	vleeskalveren	19
5.6	legkippen	20
5.7	vleeskuikens	22
6	ontwikkeling per provincie	24
7	bedrijven	28
8	discussie	32
9	conclusie	35
10	bronnen	36

1 samenvatting

Op 1 april 2025 telde Nederland 1.095 megastallen — 11 procent meer dan in 2021. Tegelijkertijd verdwenen in diezelfde vier jaar 3.701 veebedrijven, een daling van 16 procent. Minder boeren, grotere stallen: de schaalvergroting in de Nederlandse veehouderij zet door. Wel lijkt voor het eerst sinds 2010 het tempo van de groei af te vlakken — van een kentering is echter geen sprake.

Opvallend is dat het totale aantal dieren in megastallen juist daalde: van 17,8 miljoen in 2021 naar 14,7 miljoen in 2025, een afname van 17 procent. Die daling komt vrijwel volledig op het conto van de pluimveehouderij. Buiten pluimvee bleef het aantal dieren in megastallen vrijwel stabiel, en bij melkvee en melkgeiten — de twee categorieën waar ook het aantal megastallen toenam — steeg het juist flink.

De groei van het aantal megastallen was het sterkst in de melkveehouderij (+28 procent), waar inmiddels bijna 1 op de 7 melkkoeien in een megastal staat. Bij pluimvee daalde het aantal megastallen juist fors — 20 procent bij legkippen en 25 procent bij vleeskuikens. Die daling is mede het gevolg van de jarenlange plofkipcampagne van Wakker Dier: veel vleeskuikenhouders stapten over op het 1 ster Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming en houden dieren sindsdien op lagere dichtheden, waardoor ze onder de megastalgrens uitkomen. Dat betekent meer ruimte in de stal voor miljoenen kippen.

Van alle diercategorieën leven de meeste dieren in verhouding in een megastal bij de zeugenhouderij: 52 procent van alle zeugen staat in een megastal. Bij melkgeiten is dat 47 procent.

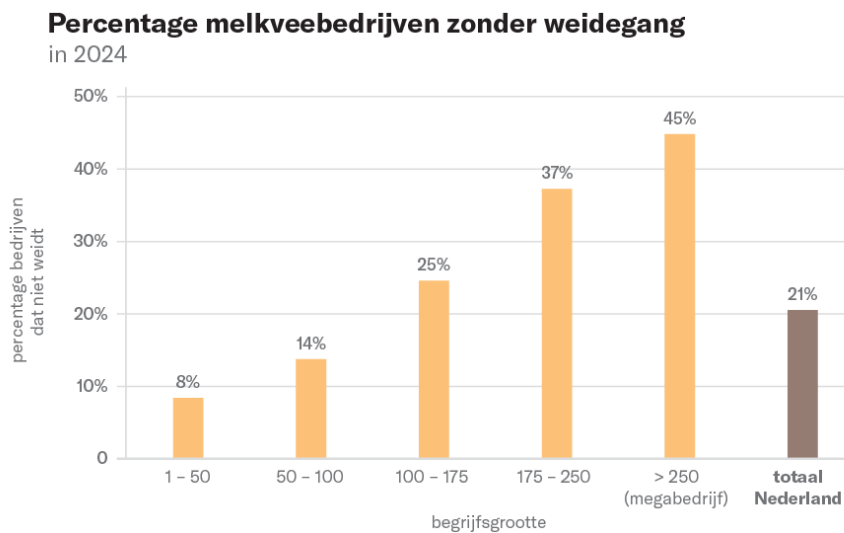
Noord-Brabant blijft met 299 megastallen de megastallenhoofdstad van Nederland. Friesland kende de sterkste absolute groei: van 143 naar 180 megastallen. In Limburg leeft 37 procent van alle dieren in de veehouderij in een megastal — het hoogste aandeel van alle provincies.

Megastallen zijn slecht nieuws voor dieren, maar ook voor boeren. Het aantal veebedrijven halveert grofweg elke twintig jaar, en die trend zette zich de afgelopen jaren onverminderd door. Wie niet kan opschalen, verdwijnt. Wie wél opschaalt, investeert bedragen die pas na decennia zijn terugverdiend en zit daarmee jarenlang vast aan een megastal. Niet alleen de dieren, maar ook de boeren zitten gevangen in dit systeem. Wakker Dier roept de overheid op om de bouw van nieuwe megastallen te verbieden en zo de weg vrij te maken voor een toekomstbestendige, dierwaardige veehouderij.

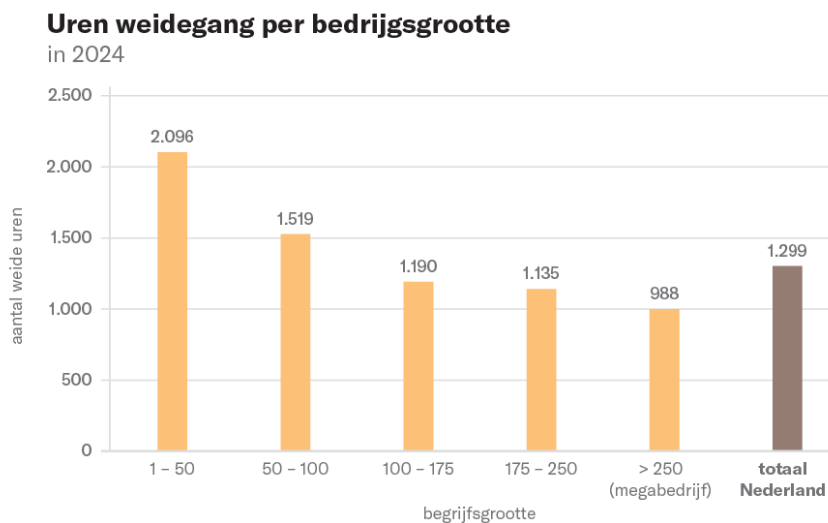
2 inleiding

Wakker Dier maakt zich al jaren ernstige zorgen over de groei van megastallen in Nederland. Die groei maakt deel uit van de voortdurende schaalvergroting en intensivering van de vee-industrie: enorme aantallen dieren op een klein oppervlak, zo efficiënt en goedkoop mogelijk. Maar hoe sterker de focus op massa, hoe minder aandacht er is voor het individuele dier. En hoe massaler de stal, hoe minder de dieren doorgaans buiten komen.

Uit een analyse van Wakker Dier blijkt dat hoe meer melkkoeien een bedrijf heeft, hoe kleiner de kans is dat de koeien naar buiten mogen.¹ Bijna de helft van de veehouders (45 procent) met meer dan 250 melkkoeien houdt de dieren jaarrond binnen (figuur 1). En als koeien op grote bedrijven wél naar buiten mogen, is dat voor minder uren dan op kleinere bedrijven (figuur 2). Op megabedrijven komen melkkoeien nog geen duizend uur per jaar buiten. Bij bedrijven met minder dan vijftig koeien is dat meer dan het dubbele.

Figuur 1. Percentage melkveebedrijven dat niet weidt, per bedrijfsgrootte in 2024

Figuur 2. Gemiddeld aantal uren dat melkvee weidt, mits ze weiden per bedrijfsgrootte in 2024.

Recent Nederlands onderzoek toont bovendien aan dat hoe meer koeien een melkveebedrijf heeft, hoe meer ontstekingscellen de melk bevat – een directe indicator voor uierontstekingen en de gezondheid van de koe.² De onderzoekers verklaren dit doordat veehouders op grotere bedrijven minder aandacht kunnen besteden aan elke individuele koe.³

De gevolgen van die verminderde aandacht zijn ook zichtbaar in de kalversterfte. Uit cijfers die Wakker Dier opvroeg bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) over de periode 2018–2021 blijkt dat de kalversterfte in megastallen bijna twee keer zo vaak 'structureel hoog' is als bij kleine bedrijven met minder dan vijfenzeventig koeien.⁴ Grotere bedrijven lijken dus minder goed in staat om de kalversterfte laag te houden.

En als het misgaat in een megastal, gaat het meteen megamis: bij één ziekte-uitbraak of stalbrand worden tienduizenden of zelfs honderdduizenden dieren in één klap getroffen.

Opschalen vergt bovendien enorme investeringen die veel veebedrijven niet kunnen opbrengen – mede daardoor halveert het aantal bedrijven grofweg elke twintig jaar. De bedrijven die wél kunnen opschalen, zitten vaak jarenlang vast aan die investering. In Nederland worden zo megastallen gebouwd die haaks staan op de maatschappelijke wens voor een kleinschalige en dierwaardige veehouderij, en die nog decennia blijven staan.

Wakker Dier houdt de ontwikkeling van de Nederlandse veehouderijstructuur nauwlettend in de gaten. Eerder gaf Wakker Dier Wageningen Environmental Research (WENR) opdracht om de veehouderijstructuur van 2017 en 2021 in kaart te brengen. In 2025 volgde dezelfde opdracht opnieuw. Gecombineerd met cijfers uit Gies (2015)⁵ maakt dit een analyse mogelijk van de ontwikkeling van megastallen in Nederland tussen 2007 en 2025. Dit rapport focust zich met name op de ontwikkeling tussen 2021 en 2025.

3 methode

definitie megastal

Wakker Dier hanteert in dit rapport dezelfde definities voor megastallen als in de eerdere rapporten over de veehouderijstructuur in 2017 en 2021. Er is sprake van een megastal wanneer een veehouder op één locatie meer dieren houdt dan 7.500 vleesvarkens, 1.200 zeugen (moedervarkens), 120.000 legkippen, 220.000 vleeskuikens, 250 melkkoeien, 2.500 vleeskalveren of 1.500 geiten.⁶ Deze grenzen zijn destijds gekozen omdat bij deze omvang de agrarische bouwblokken – doorgaans 1 à 1,5 hectare – maximaal benut worden. Een megastal was destijds drie keer groter dan wat gangbaar was. Bij megastallen gaat het om een groot aantal dieren op één locatie: in één grote stal (eventueel met meerdere verdiepingen), of in een concentratie van kleinere stallen op hetzelfde erf.⁷

locaties en bedrijven

In de cijfers van WENR wordt onderscheid gemaakt tussen locaties en bedrijven. Een megastal wordt bepaald op locatieniveau: een bedrijf dat dieren verdeelt over meerdere locaties kan daardoor buiten de megastaldefinitie vallen, ook als het totale dieraantal de grens overstijgt. Meerdere bedrijven kunnen op één locatie gevestigd zijn, en één bedrijf kan over meerdere locaties verspreid zijn. Daardoor komen deze aantallen niet altijd overeen.

In verschillende grootteklassen blijkt het aantal locaties groter dan het aantal bedrijven. Bij de kleinste klassen is dat logisch: kleinere locaties zijn vaak nevenvestigingen van grotere bedrijven. Bij de grootste klassen geldt dat bedrijven die op hun huidige locatie niet verder kunnen groeien, een tweede locatie in gebruik nemen – goed zichtbaar bij de melkveebedrijven. Bij andere diercategorieën is de bedrijfsvoering op een locatie soms gesplitst over twee bedrijven, of bestaan grote landbouwbedrijven simpelweg uit meerdere grote locaties.

grootteklassen

Om de ontwikkeling van de Nederlandse veehouderijstructuur te volgen, heeft WENR de bedrijven en locaties ingedeeld in vijf grootteklassen op basis van het aantal dieren. Grootteklasse 1 omvat de kleinste bedrijven; grootteklasse 5 betreft megabedrijven of megastallen. De grens per grootteklasse verschilt per diercategorie, omdat de gangbare bedrijfsomvang sterk uiteenloopt. In tabel 1 staat per diercategorie hoeveel dieren een bedrijf of locatie moet huisvesten om in een bepaalde grootteklasse te vallen.

Tabel 1. Het aantal dieren in iedere grootteklasse per diercategorie, voor zowel locaties (stallen) als bedrijven.

GROOTEKLASSE	1	2	3	4	5
Legkippen	1 – 25.000	25.000 – 50.000	50.000 – 80.000	80.000 – 120.000	>120.000
Melkgeiten	1 – 250	250 – 500	500 – 1.000	1.000 – 1.500	>1.500
Melkvee	1 – 50	50 – 100	100 – 175	175 – 250	>250
Vleeskalveren	1 – 500	500 – 1.000	1.000 – 1.500	1.500 – 2.500	>2.500
Vleeskuikens	1 – 50.000	50.000 – 100.000	100.000 – 150.000	150.000 – 220.000	>220.000
Vleesvarkens	1 – 1.000	1.000 – 2.500	2.500 – 5.000	5.000 – 7.500	>7.500
Zeugen	1 – 250	250 – 500	500 – 800	800 – 1.200	>1.200

correctie door momentopname

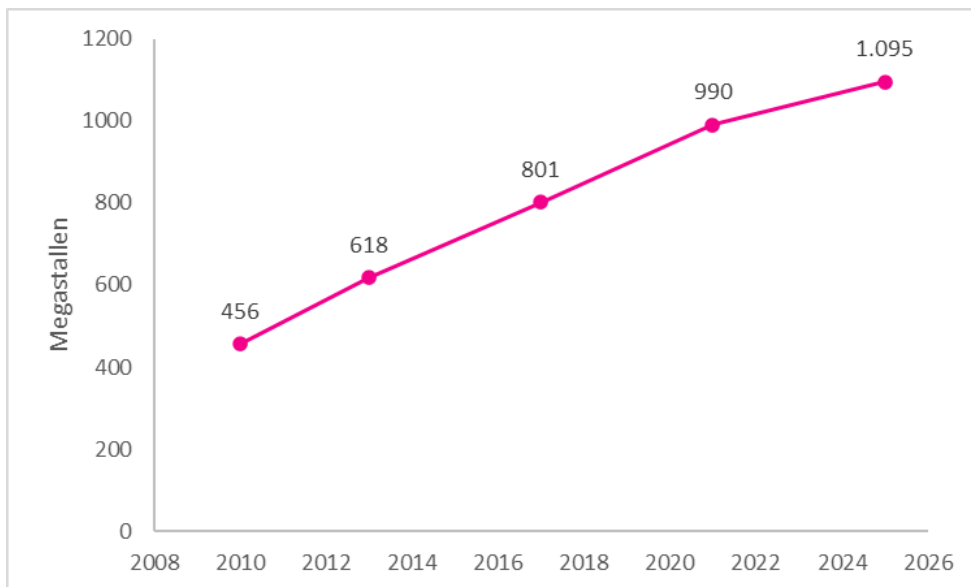
Bij de analyse van de cijfers uit 2021 voerde Wakker Dier in afstemming met WENR een correctie door voor vleeskuikens. De waargenomen daling van het aantal megastallen werd toen toegeschreven aan leegstand tijdens de meting op 1 april 2021. Uit de huidige analyse blijkt echter dat deze daling waarschijnlijk niet – of niet volledig – door leegstand werd veroorzaakt. Een belangrijkere verklaring is een verschuiving in de sector: steeds meer vleeskuikenbedrijven produceren onder het Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming, houden dieren in lagere dichtheden en vallen daarmee onder de megastalgrens. De correctie uit 2021 lijkt daarmee deels gebaseerd op een onjuiste aanname. In dit rapport werkt Wakker Dier daarom met de ongecorrigeerde cijfers uit 2021, zowel voor de analyse van dat jaar als ter vergelijking met andere jaren.

4 algemeen

megastallen in 2025

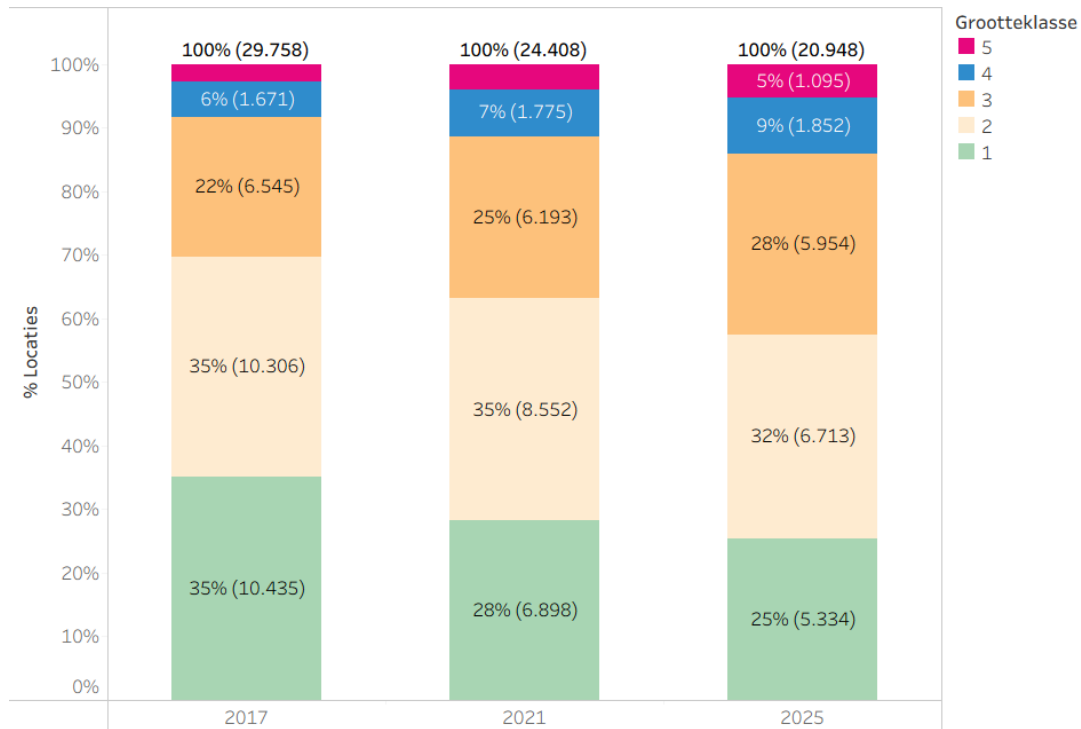
Op 1 april 2025 telde Nederland 1.095 megastallen — 105 meer dan op 1 april 2021, een toename van 11 procent. Opvallend is dat de lineaire groei die sinds 2010 zichtbaar was, nu voor het eerst lijkt af te vlakken (figuur 3). Het aantal megastallen groeit nog altijd, maar minder snel dan in de periode 2017–2021, toen de groei 24 procent bedroeg.

Ook het aandeel megastallen ten opzichte van het totaal aantal stallen steeg: van 4 procent in 2021 naar 5 procent in 2025. Maar dat percentage vertelt niet het hele verhaal. Omdat megastallen veel meer dieren huisvesten dan gewone stallen, is het aandeel dieren dat in een megastal leeft aanzienlijk hoger. Op 1 april 2025 stonden 14,7 miljoen dieren in een megastal — 16 procent van alle dieren in Nederland op die datum. In 2021 lagen zowel het absolute aantal als het percentage hoger: 17,8 miljoen dieren, oftewel 18 procent van het geheel.

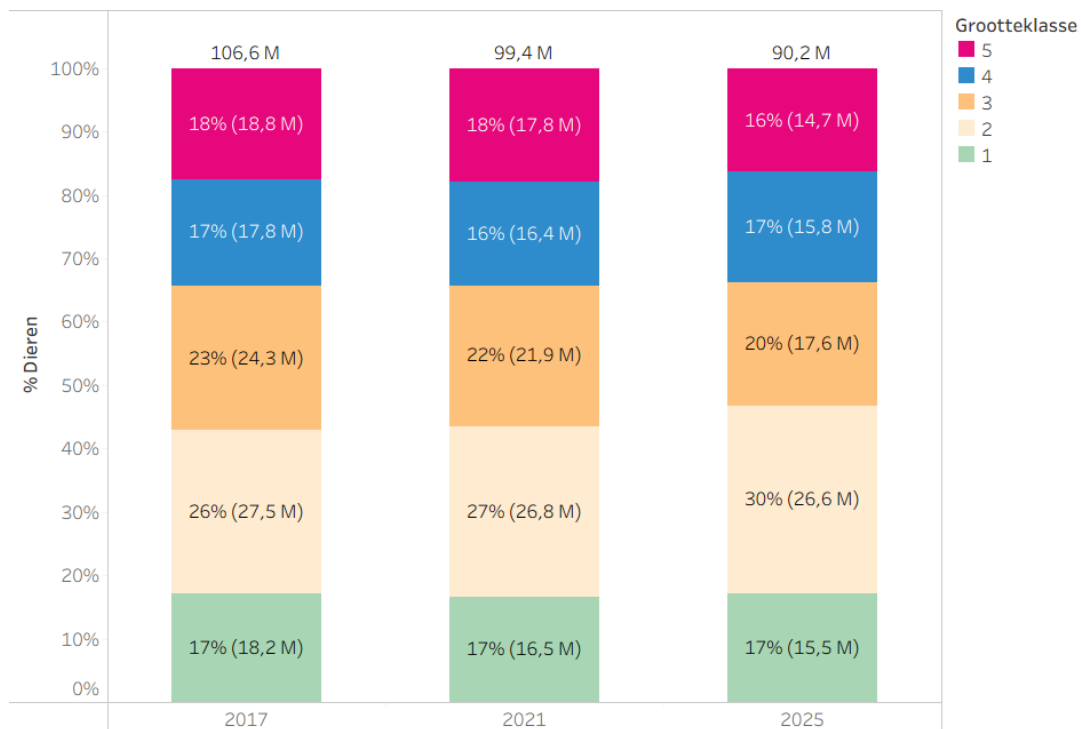

Figuur 3. Groei megastallen in de periode 2010-2025.

In figuur 4 is — alle diercategorieën samengenomen — een duidelijke verschuiving zichtbaar naar steeds hogere grootteklassen: een steeds groter deel van de stallen valt door hogere dieraantallen in een hogere klasse. Kijkend naar de dieraantallen is deze verschuiving minder uitgesproken dan bij de stallen (figuur 5). Het percentage dieren per grootteklasse veranderde tussen 2017, 2021 en 2025 relatief weinig.

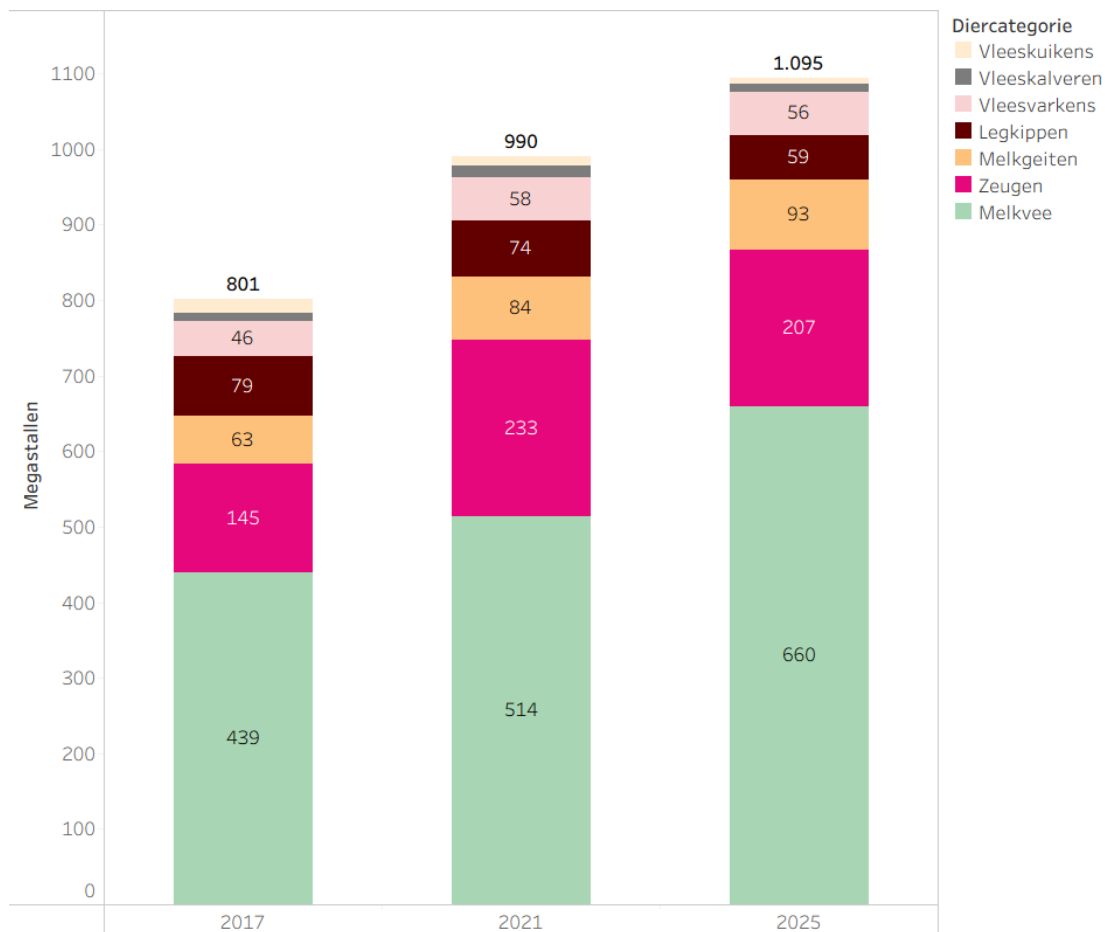
Figuur 4. Verschuiving van het aandeel locaties per grootteklasse in de periode 2017-2025.

Figuur 5. Verschuiving van het aandeel dieren dat per grootteklasse op locaties wordt gehouden in de periode 2017-2025.

In absolute aantallen megastallen springt de melkveehouderij met 660 megastallen ver boven de rest uit, gevolgd door de zeugenhouderij met 207 megastallen (figuur 6, tabel 2). Het aantal megastallen nam in vrijwel alle diercategorieën af, behalve bij melkvee (+28 procent) en melkgeiten (+11 procent).

Voor vleeskuikens, vleeskalveren, vleesvarkens en legkippen blijft het absolute aantal megastallen relatief laag (tabel 2). Maar omdat in die categorieën grote aantallen dieren worden gehouden, is het aantal dieren in megastallen alsnog aanzienlijk (tabel 3). Zo leefden op 1 april 2025 bijna 10,8 miljoen leghennen in een megastal – goed voor 73 procent van alle dieren in megastallen. En hoewel megastallen voor vleeskuikens slechts 1 procent van het totaal aantal megastallen vertegenwoordigen, huisvesten ze 17 procent van alle dieren in een megastal.

Figuur 6. Aantal megastallen per diercategorie in de periode 2017-2025.

Tabel 2. De ontwikkeling van het aantal megastallen per diercategorie. De kolom '% t.o.v. totaal' geeft aan hoe groot het aandeel megastallen in de betreffende diercategorie is t.o.v. het totaal aantal megastallen in Nederland. De '% t.o.v. totaal aantal in diercategorie' geeft weer welk deel van alle stallen in de betreffende diercategorie een megastal betreft.

DIERCATEGORIE	2017	2021	2025	% VERSCHIL 2017-2021	% VERSCHIL 2021-2025	% T.O.V. TOTAAL MEGASTALLEN 2025	% T.O.V. TOTAAL AANTAL IN DIERCATEGORIE 2025
Legkippen	79	74	59	-6%	-20%	5%	6%
Melkgeiten	63	84	93	33%	11%	8%	13%
Melkvee	439	514	660	17%	28%	60%	5%
Vleeskalveren	11	15	11	36%	-27%	1%	1%
Vleeskuikens	18	12	9	-33%	-25%	1%	1%
Vleesvarkens	46	58	56	26%	-3%	5%	2%
Zeugen	145	233	207	61%	-11%	19%	17%
Nederland	801	990	1.095	24%	11%	100%	5%

Tabel 3. De ontwikkeling van het aantal dieren dat in een megastal leeft per diercategorie. De kolommen ‘% verschil’ geven het verschil van het aantal dieren dat in een megastal leeft weer t.o.v. de vorige periode. In ‘% t.o.v. totaal aantal in diercategorie’ laat zien welk deel van de dieren in 2025 een megastal leeft t.o.v. het totaal aantal dieren in de betreffende diercategorie.

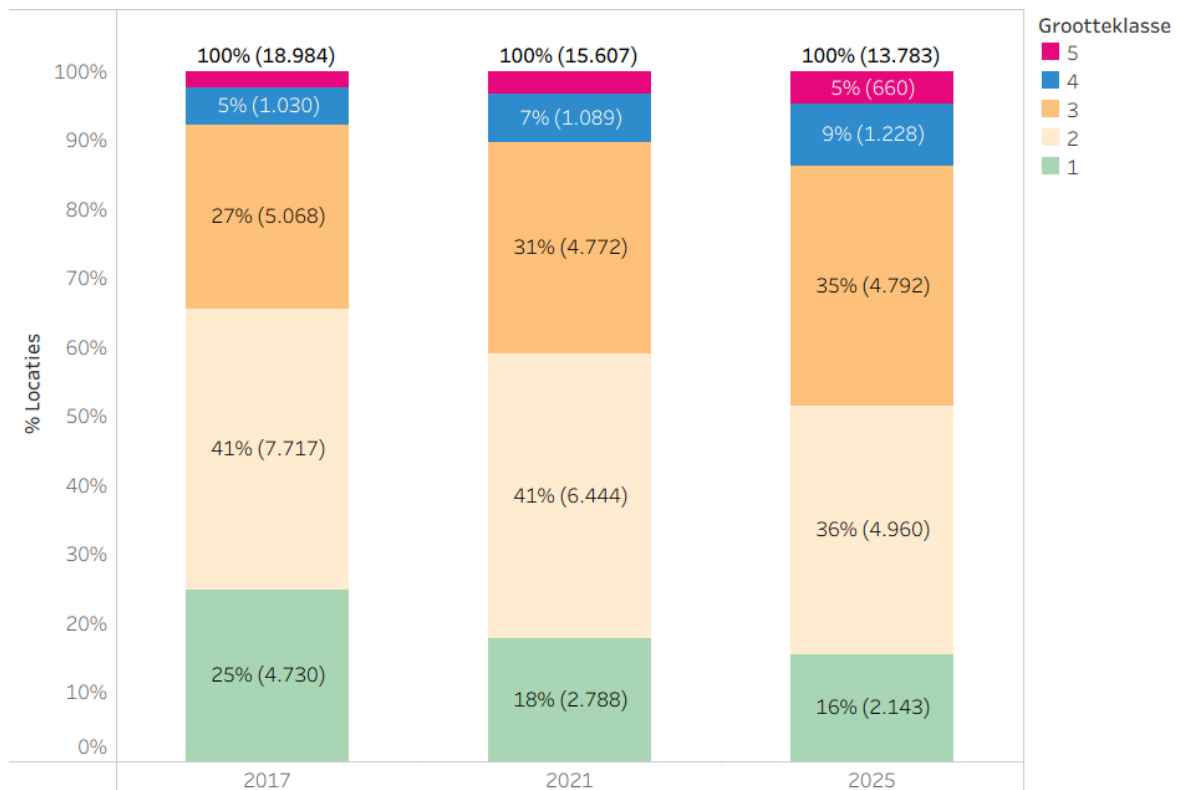
DIERCATEGORIE	2017	2021	2025	% VERSCHIL 2017-2021	% VERSCHIL 2021-2025	% T.O.V. TOTAAL DIEREN 2025	% T.O.V. TOTAAL AANTAL IN DIERCATEGORIE 2025
Legkippen	13.437.407	12.821.298	10.795.687	-5%	-16%	73%	23%
Melkgeiten	139.756	211.664	221.855	51%	5%	2%	47%
Melkvee	148.868	178.484	231.987	20%	30%	2%	15%
Vleeskalveren	25.918	49.210	34.738	90%	-29%	0%	4%
Vleeskuikens	4.406.670	3.535.514	2.521.207	-20%	-29%	17%	7%
Vleesvarkens	368.093	528.265	507.832	44%	-4%	3%	12%
Zeugen	270.516	483.422	431.010	79%	-11%	3%	52%
Nederland	18.797.228	17.807.857	14.744.316	-5%	-17%	100%	16%

5 ontwikkelingen per diercategorie

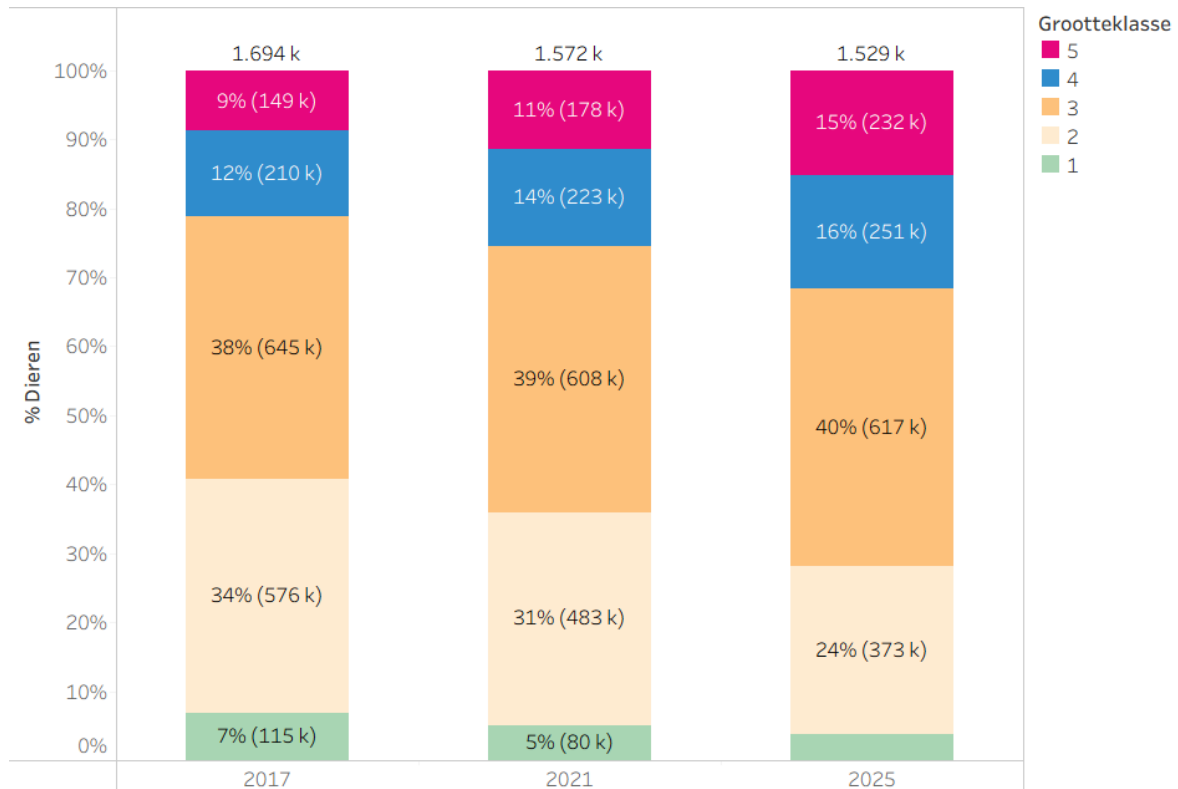
5.1 melkvee

De sterkste groei in megastallen was zowel in absolute aantallen als relatief te zien in de melkveehouderij. Sinds 2021 kwamen er 146 nieuwe megastallen voor melkvee bij, een groei van 28 procent. Daarmee telt Nederland nu 660 megastallen voor melkvee – maar liefst 60 procent van alle megastallen in Nederland. Op 1 april 2025 stonden 231.987 melkkoeien in een megastal: 53.503 meer dan op dezelfde datum in 2021, een groei van 30 procent. Inmiddels staat bijna 1 op de 7 melkkoeien in Nederland in een megastal (15 procent). Tegelijkertijd kromp de sector: het totaal aantal melkkoeien daalde in vier jaar met 43.504. De melkveehouderij intensiveerde dus, maar werd kleiner.

In figuur 7 is te zien dat steeds minder melkveestallen in de kleinste twee grootteklassen vallen en steeds meer in de grootste drie. Ook het aandeel melkkoeien in de grootste drie grootteklassen neemt toe (figuur 8).

Figuur 7. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met melkvee in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

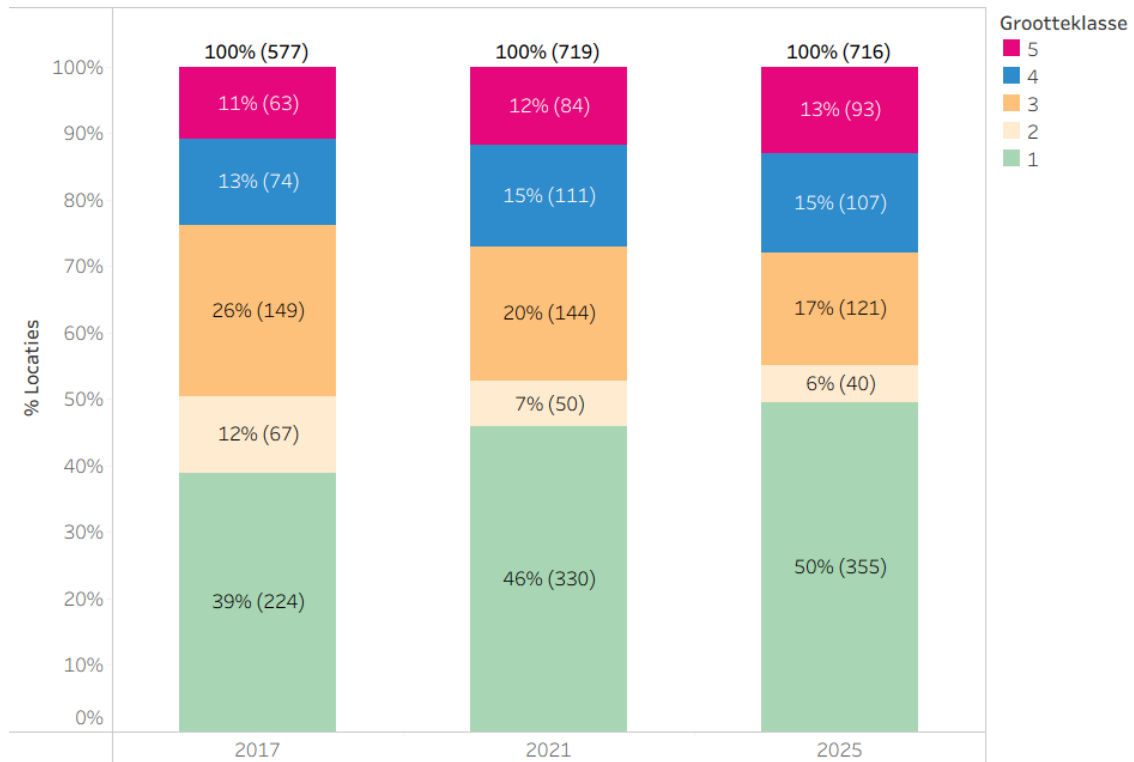

Figuur 8. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal melkkoeien in megastallen voor de periode 2017-2025.

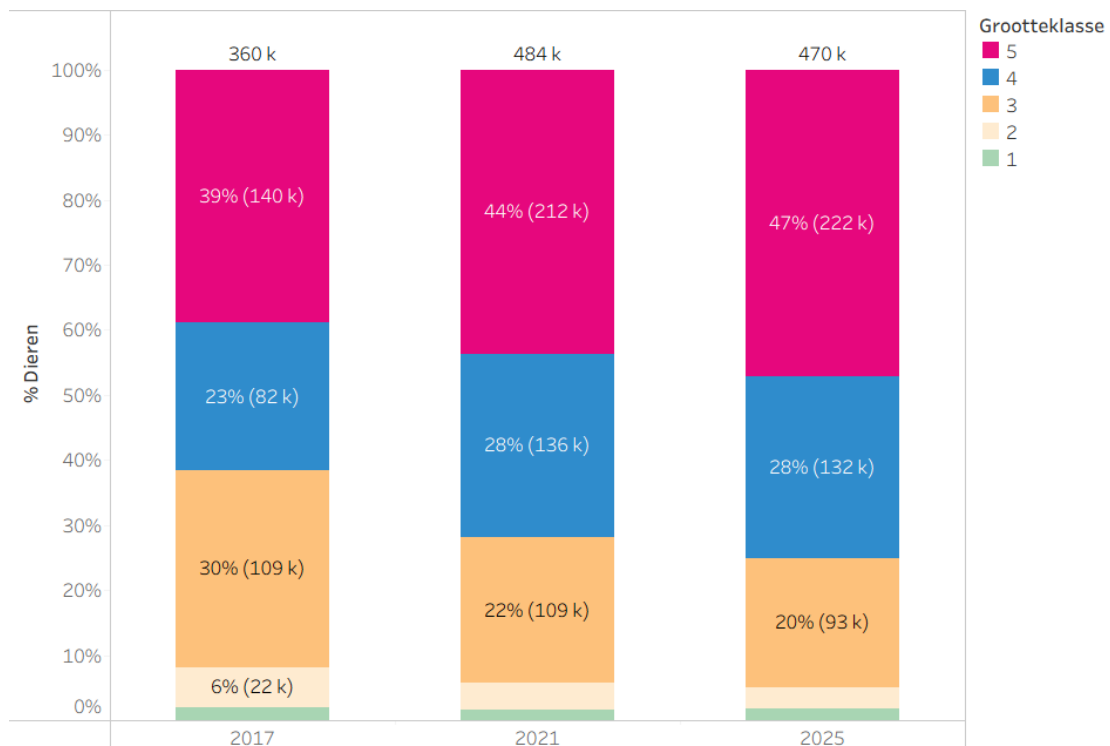
5.2 melkgeiten

De melkgeitenhouderij is de enige andere diercategorie waarin het aantal megastallen sinds 2021 toenam. Door de relatief kleine omvang van deze sector gaat het wel om bescheidener absolute aantallen. Sinds 2021 groeide het aantal megastallen voor melkgeiten met 11 procent: er kwamen negen nieuwe megastallen bij, waardoor Nederland er nu 93 telt. Op 1 april 2025 stonden 221.855 van de 470.471 melkgeiten in een megastal – maar liefst 47 procent, terwijl slechts 13 procent van de geitenstallen een megastal is. Ook de melkgeitenhouderij intensifieerde dus, maar groeide niet in absolute dieraantallen: op 1 april 2025 telde Nederland 13.589 melkgeiten minder dan op dezelfde datum in 2021. Het totaal aantal stallen bleef vrijwel gelijk: 716 in 2025 tegenover 719 in 2021.

Figuur 9 laat zien dat de trend naar een steeds groter aandeel megastallen bij melkgeiten minder uitgesproken is dan bij de meeste andere categorieën – ook de kleinste grootteklasse groeide relatief gezien. Dit is mede te verklaren door het lage absolute aantal stallen, waardoor kleine veranderingen relatief grote effecten hebben op de cijfers. In figuur 10 is de intensivering duidelijker zichtbaar: een steeds groter percentage van de melkgeiten staat in een megastal.

Figuur 9. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met melkgeiten in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

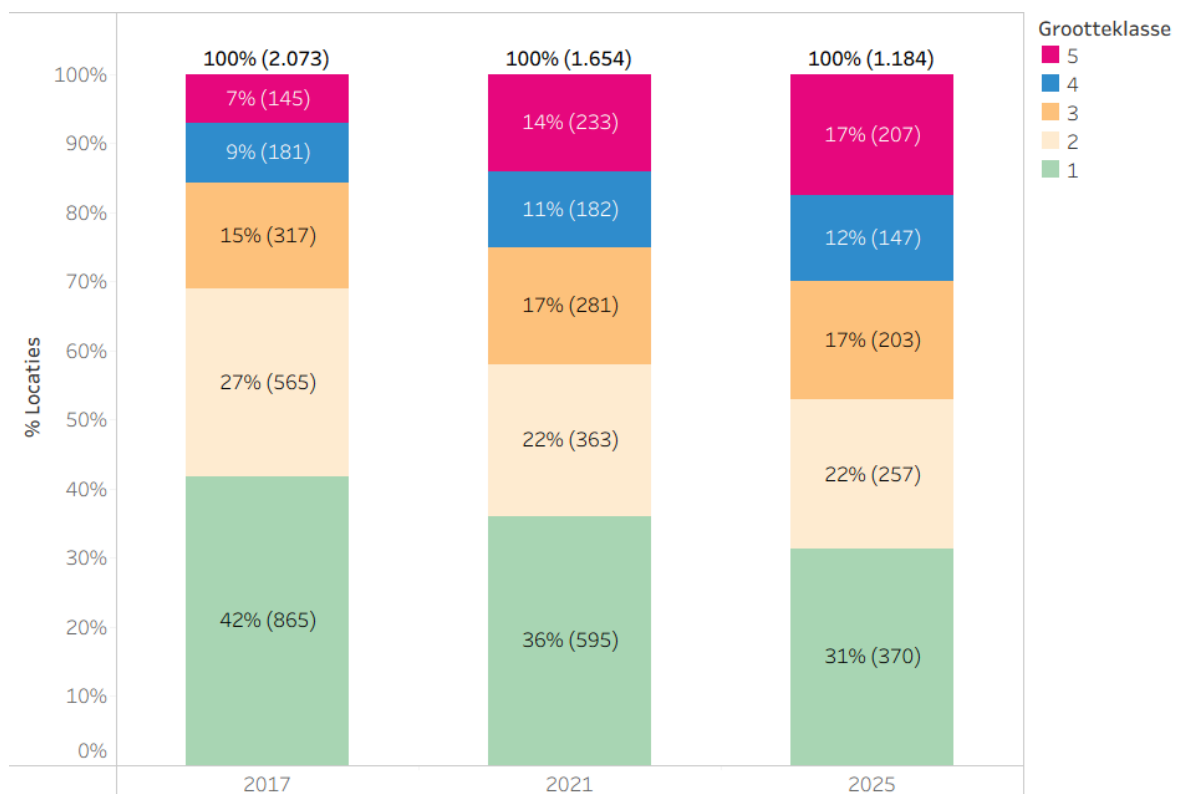

Figuur 10. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal melkgeiten in megastallen voor de periode 2017-2025.

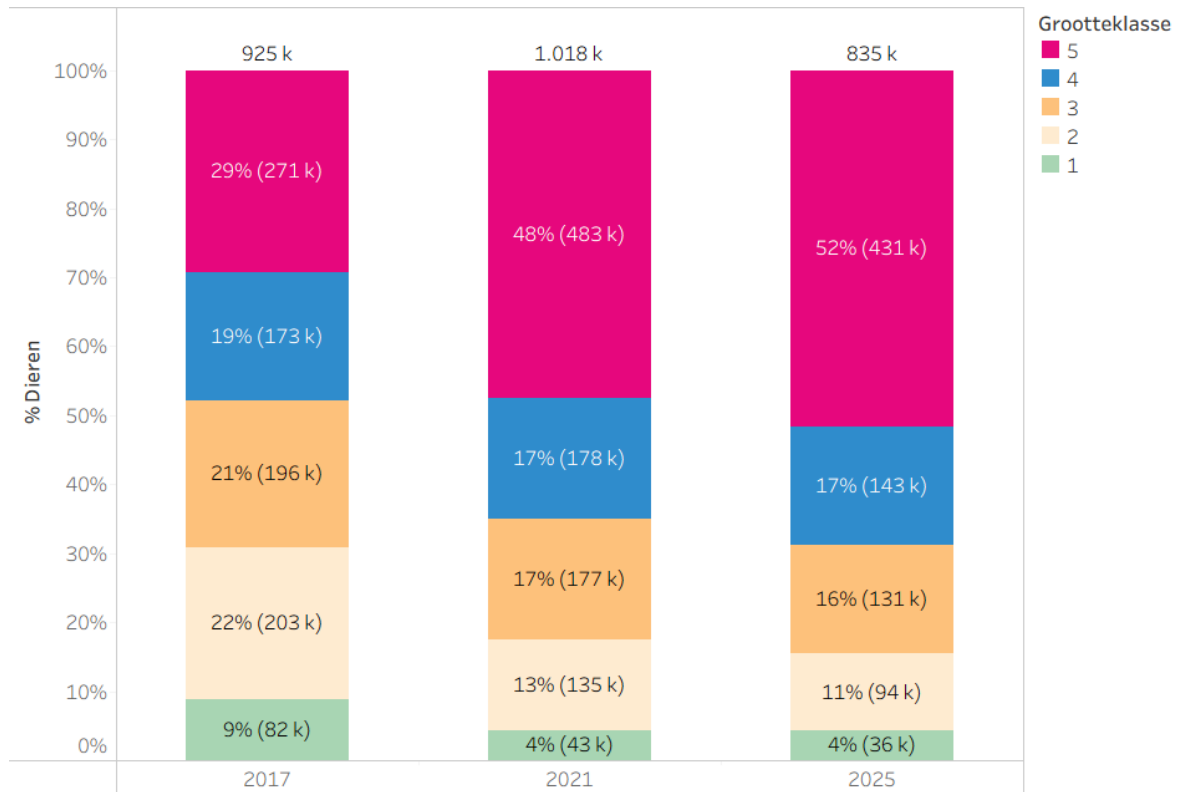
5.3 zeugen

Van alle diercategorieën is de kans het grootst dat een zeug in een megastal staat – in 2025 zelfs meer dan de helft: 52 procent van alle zeugen leeft in een megastal. Na de melkveehouderij telt de zeugenhouderij in absolute aantallen de meeste megastallen: 207 in totaal. Dat zijn er 26 minder dan in 2021, een krimp van 11 procent – opvallend, want tussen 2017 en 2021 liet deze categorie nog de sterkste relatieve groei zien (61 procent). Toch heeft de zeugenhouderij nog altijd het grootste aandeel megastallen ten opzichte van het totaal aantal stallen in de sector: 17 procent van alle zeugenstallen is een megastal. Het totaal aantal zeugen in megastallen nam af met 52.412, maar het totaal aantal zeugen in Nederland daalde relatief harder: met 182.364. Ook hier intensiverde de sector dus, terwijl hij kromp.

In figuur 11 is te zien dat een steeds groter deel van de zeugenstallen in de grootste twee grootteklassen valt, terwijl steeds minder stallen in de kleinste twee klassen vallen. Dezelfde verschuiving is zichtbaar als je kijkt naar het aantal zeugen per grootteklasse (figuur 12).

Figuur 11. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met zeugen in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

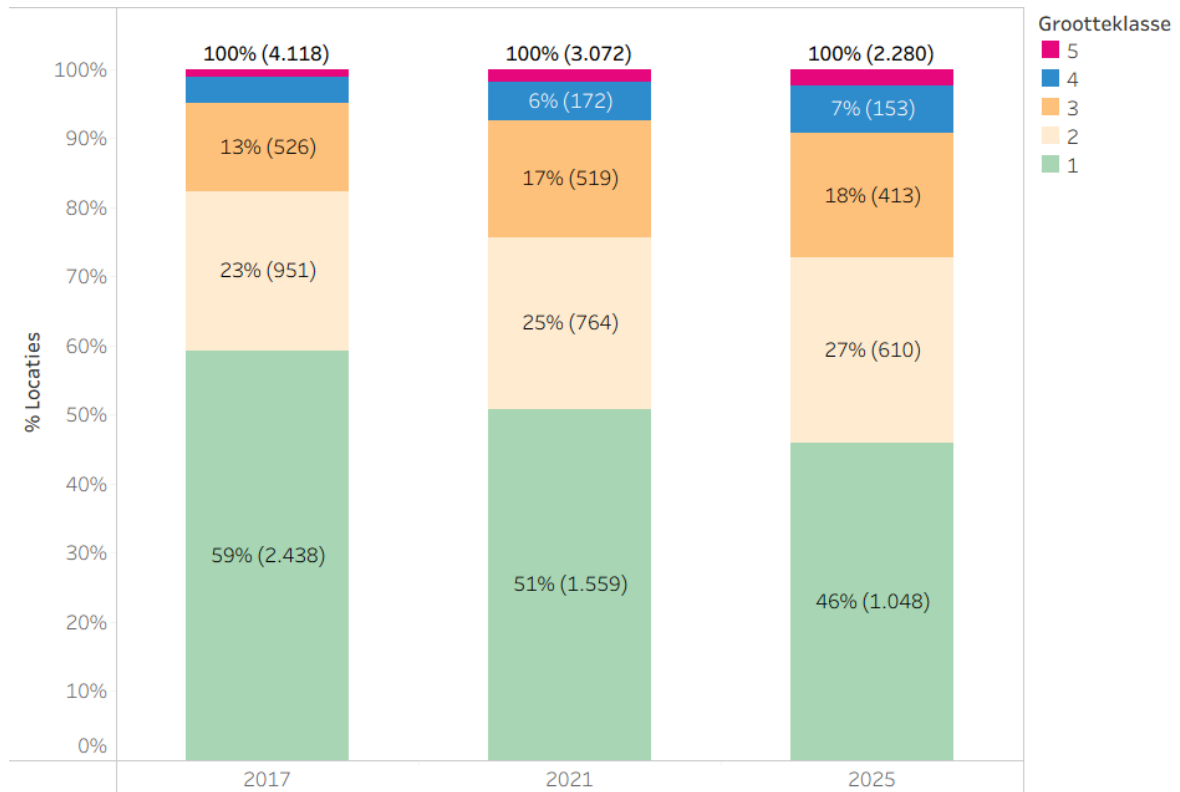

Figuur 12. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal zeugen in megastallen voor de periode 2017-2025.

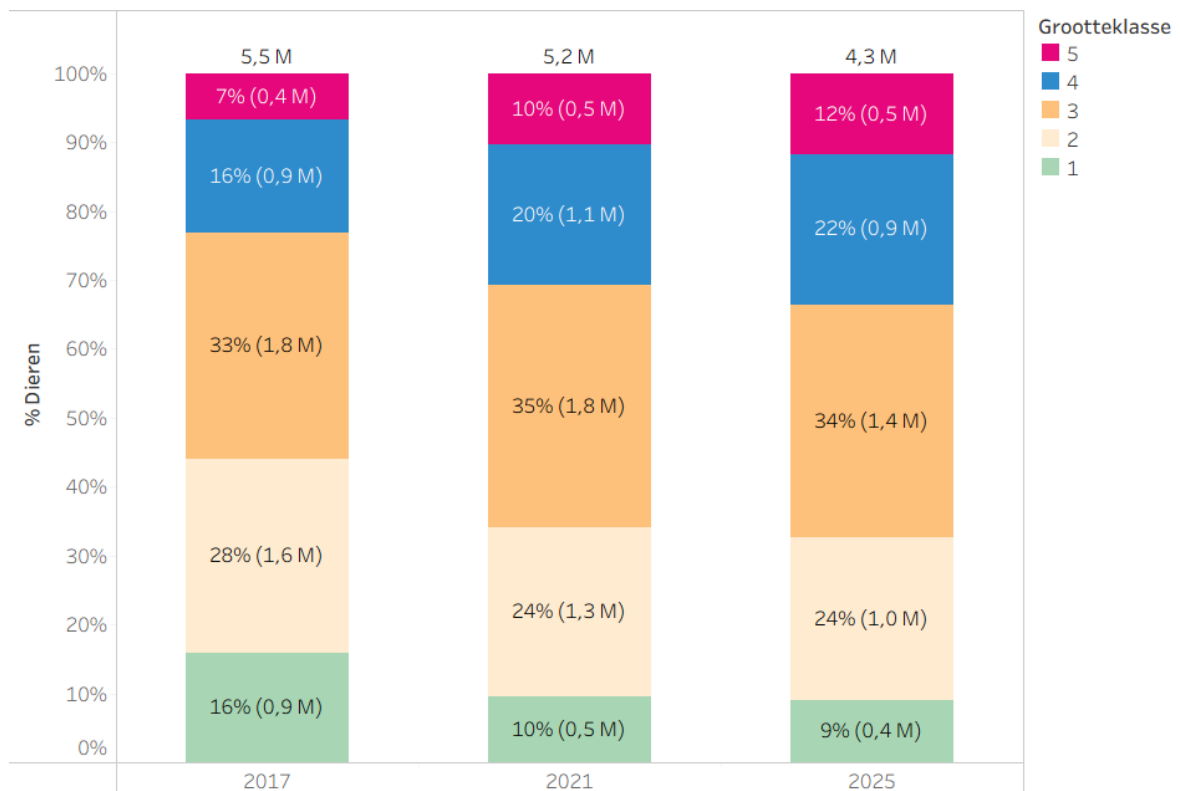
5.4 vleesvarkens

In 2025 telde Nederland 56 megastallen voor vleesvarkens – twee minder dan in 2021. Dat steekt schril af bij de sterke toename van 26 procent tussen 2017 en 2021. Slechts 2 procent van alle varkensstallen is een megastal, en vleesvarkens-megastallen vertegenwoordigen 5 procent van het totaal aantal megastallen in Nederland. Toch huisvesten deze 56 megastallen maar liefst 507.832 varkens – 12 procent van alle vleesvarkens in Nederland.

De vleesvarkenssector kromp als geheel: van 5,2 miljoen naar 4,3 miljoen vleesvarkens. Maar in figuren 13 en 14 is te zien dat een steeds groter deel van de stallen én van de dieren in de grootste twee grootteklassen valt. De sector wordt kleiner, maar wat overblijft schaalt op.

Figuur 13. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met vleesvarkens in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

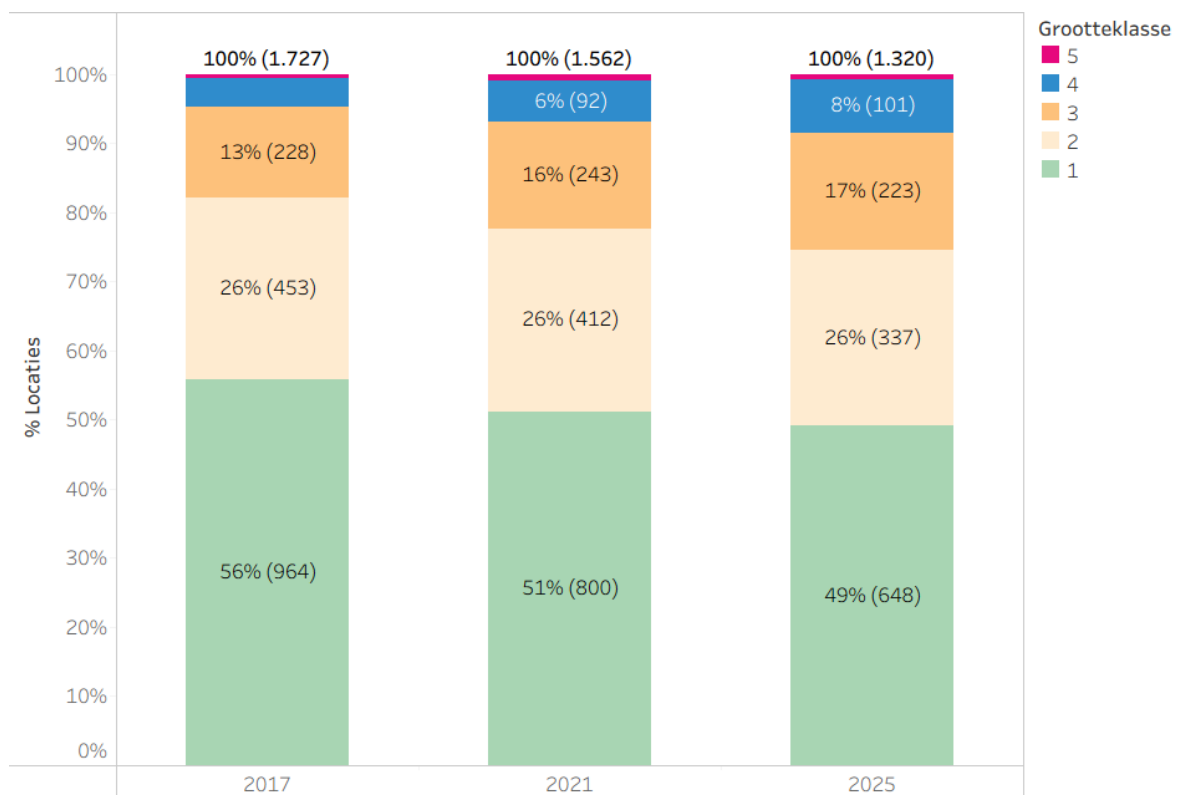

Figuur 14. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal vleesvarkens in megastallen voor de periode 2017-2025.

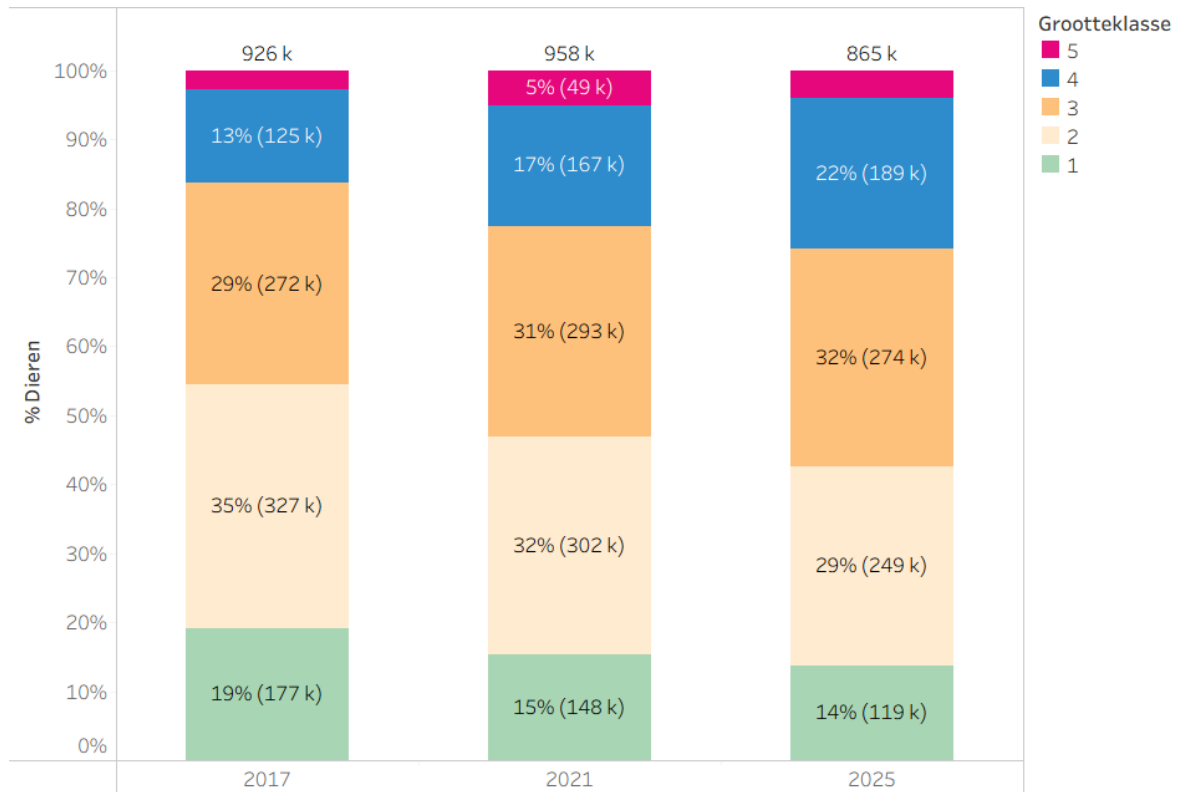
5.5 vleeskalveren

Het aantal megastallen voor vleeskalveren zakte van 15 in 2021 terug naar 11 – hetzelfde aantal als in 2017. Megastallen zijn in deze sector zeldzaam: slechts 1 procent van alle vleeskalverenstallen is een megastal. Op 1 april 2025 stonden 34.738 van de 865.273 vleeskalveren in een megastal (4 procent). Ter vergelijking: in 2021 stonden nog 49.210 van de 958.454 vleeskalveren in een megastal (5 procent). Zowel het absolute aantal vleeskalveren als het aandeel dat in een megastal staat, daalde dus.

Ondanks de afname van megastallen is in figuren 15 en 16 wel een verschuiving zichtbaar: steeds meer stallen en dieren vallen in de derde en vierde grootteklasse, en steeds minder in de kleinste twee. De sector verschuift dus richting grotere bedrijven, ook al bereiken die de megastalgrens nog niet.

Figuur 15. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met vleeskalveren in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

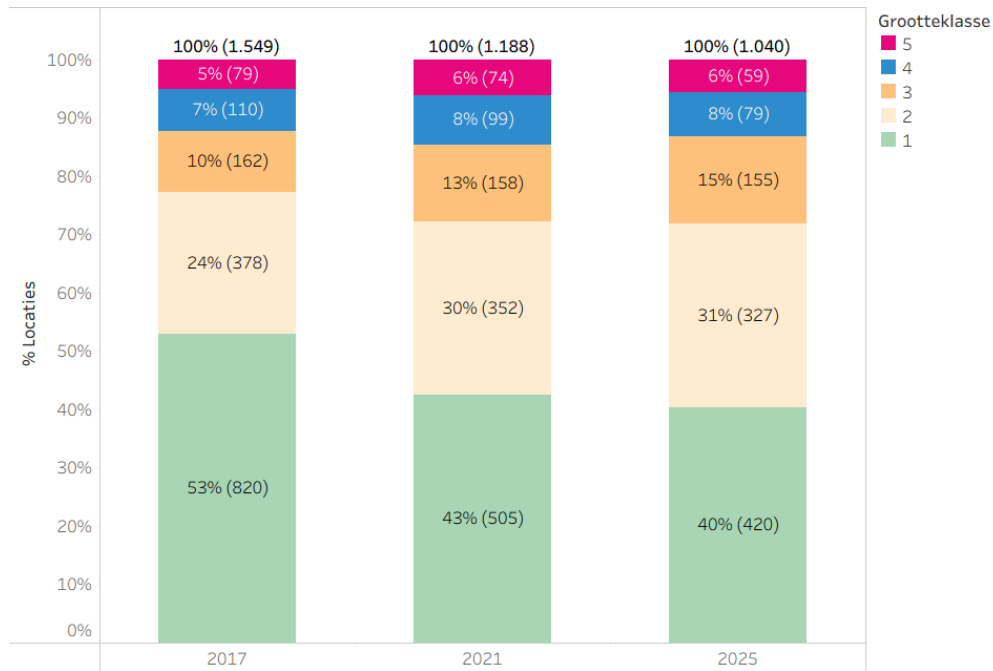

Figuur 16. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal vleeskalveren in megastallen voor de periode 2017-2025.

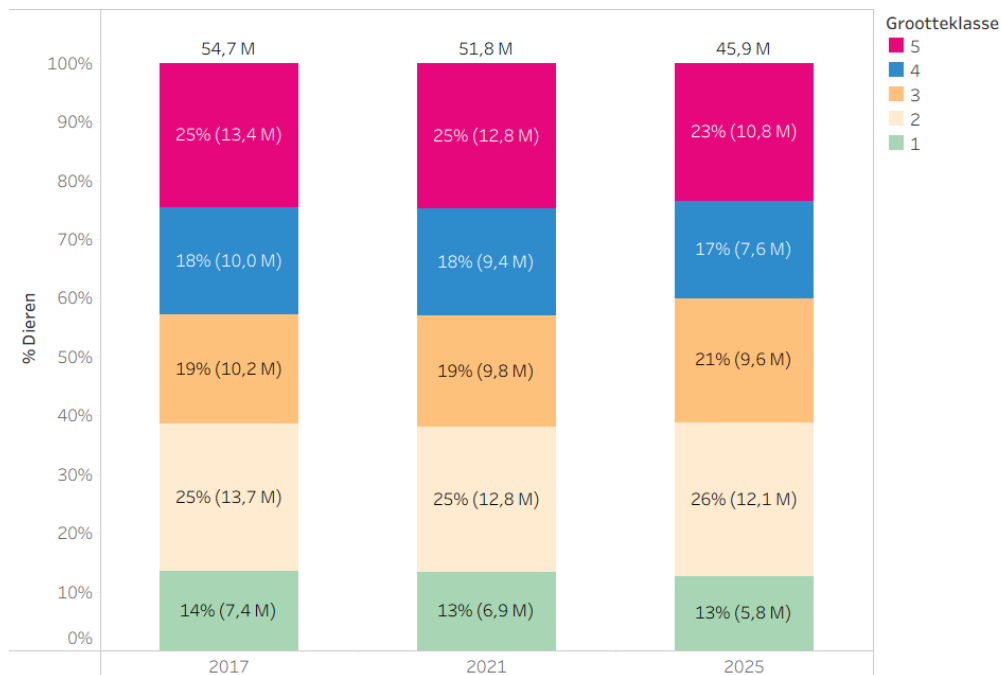
5.6 legkippen

Opvallend is de forse daling van het aantal megastallen voor legkippen: op 1 april 2025 telde Nederland 59 megastallen voor legkippen – 20 procent minder dan de 74 in 2021. Daarmee zet de daling door die al tussen 2017 en 2021 werd ingezet (6 procent). Omdat de pluimveehouderij verreweg de grootste aantallen dieren houdt, heeft zo'n daling direct grote gevolgen voor het totaal aantal dieren in megastallen. Op 1 april 2025 stonden bijna 10,8 miljoen legkippen in een megastal – 2.025.611 minder dan vier jaar eerder, een daling van 16 procent.

Niet alleen het aantal legkippen in megastallen daalde, maar ook het totale aantal legkippen. Op 1 april 2025 telde Nederland 45.940.342 legkippen – 5.836.907 minder dan in 2021, een daling van 11 procent. Desondanks heeft een legkip in 2025 nog altijd een aanzienlijke kans om in een megastal te staan: 23,5 procent van alle legkippen staat in een megastal. In figuur 17 is te zien dat het aandeel megastallen ten opzichte van alle stallen voor legkippen ondanks de daling stabiel bleef op 6 procent – gelijk aan 2021. Figuur 18 laat zien dat de verdeling van legkippen over de grootteklassen nauwelijks veranderde, ook al nam het totale aantal legkippen af.

Figuur 17. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met legkippen in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

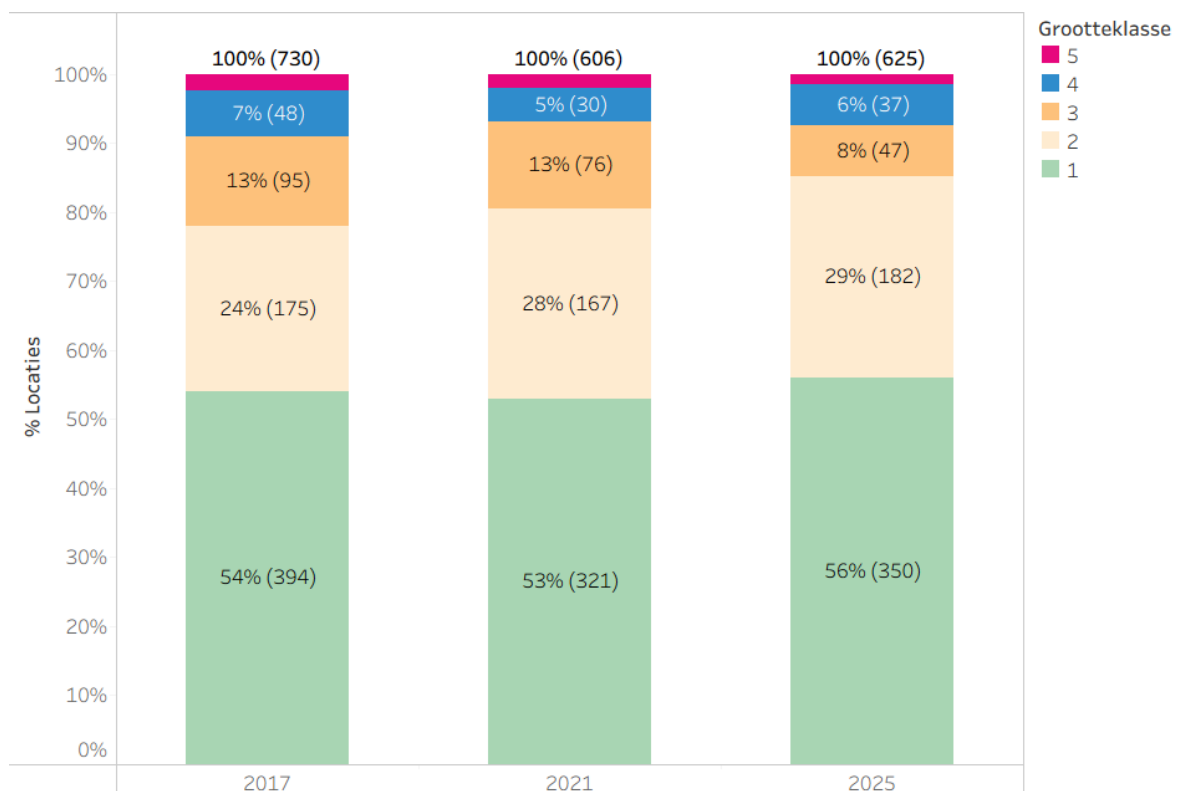
Figuur 18. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal legkippen in megastallen voor de periode 2017-2025.

5.7 vleeskuikens

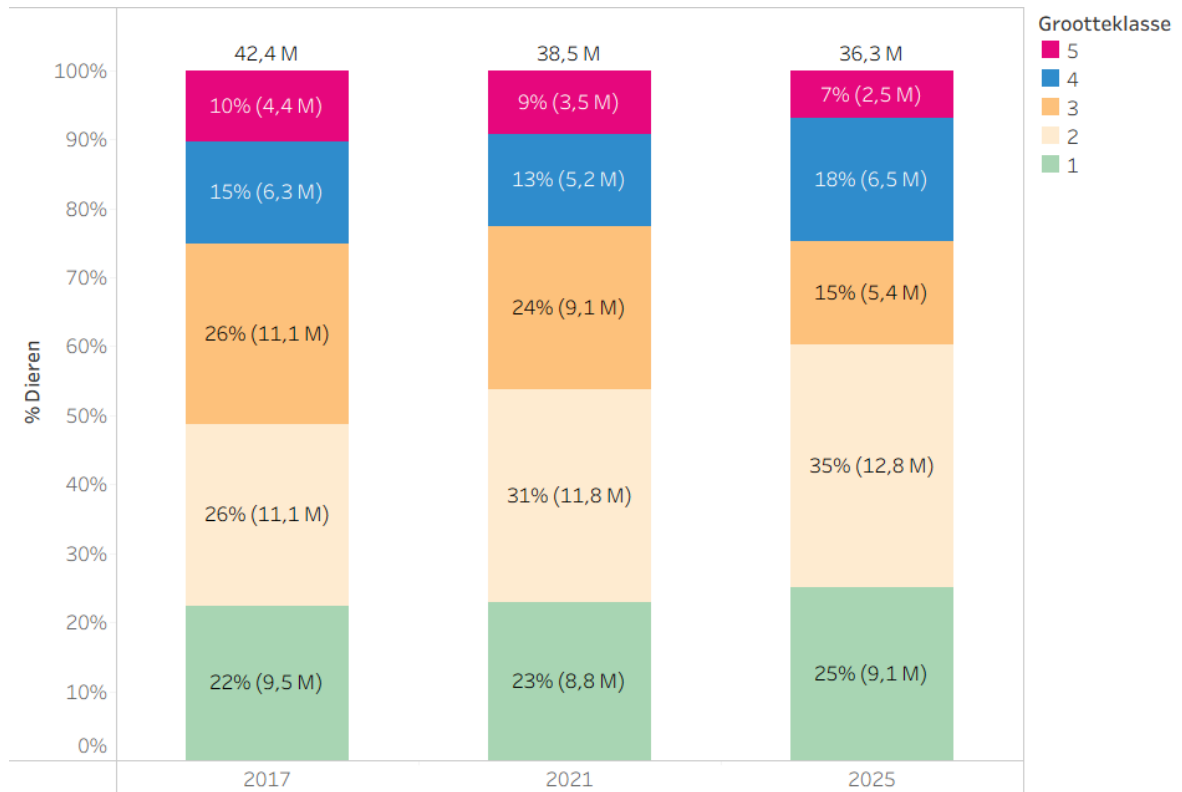
Zoals beschreven in de methodesectie, is de correctie die in het vorige rapport voor vleeskuikens werd toegepast in dit rapport niet overgenomen. Alsnog is een forse daling zichtbaar: het aantal megastallen voor vleeskuikens daalde van 12 in 2021 naar 9 in 2025, een afname van 25 procent. Zowel als aandeel van alle megastallen in Nederland als van alle vleeskuikenstallen gaat het om ongeveer 1 procent.

Die negen megastallen huisvesten samen 2.521.207 vleeskuikens – 17 procent van alle dieren in een megastal op 1 april 2025, en 7 procent van alle vleeskuikens in Nederland. Het totale aantal vleeskuikens in Nederland daalde van 38,5 miljoen in 2021 naar 36,3 miljoen in 2025.

Hoewel figuur 19 laat zien dat het aandeel stallen per grootteklasse weinig veranderde door de jaren, laat figuur 20 zien dat het percentage vleeskuikens in een megastal daalde van 9 naar 7 procent. Tegelijkertijd nam het aantal vleeskuikens in de op één na grootste grootteklasse toe. Ook dit is waarschijnlijk een gevolg van de overstap die veel pluimveehouders maakten naar het 1 ster Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming: zij houden dieren in lagere dichtheden en vallen daardoor net onder de megastalgrens.

Figuur 19. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal stallen met vleeskuikens in iedere grootteklasse voor de periode 2017-2025.

Figuur 20. Ontwikkeling van het percentage en absolute aantal vleeskuikens in megastallen voor de periode 2017-2025.

6 ontwikkeling per provincie

aantal megastallen

Tussen de provincies bestaan grote verschillen in het aantal megastallen, in welke diercategorieën er overwegend in worden gehouden, en in de ontwikkeling van de afgelopen jaren.

Met 299 megastallen is Noord-Brabant de absolute megastallenhoofdstad van Nederland (figuur 21). Maar liefst 27 procent van alle megastallen staat in deze provincie, voornamelijk voor varkens en melkvee. Toch groeit het aantal megastallen er trager dan voorheen: tussen 2021 en 2025 nam het met 7 procent toe, tegenover 33 procent tussen 2017 en 2021. Acht procent van alle stallen in Noord-Brabant is een megastal (tabel 4).

De tweede plek is voor Friesland, met 180 megastallen — een groei van 26 procent ten opzichte van de 143 in 2021. In absolute aantallen steeg het aantal megastallen nergens zo hard als in Friesland. De provincie is goed voor 16 procent van alle megastallen in Nederland. Zeven procent van de stallen in Friesland is een megastal, voornamelijk voor melkvee. Gelderland volgt op de derde plek met 121 megastallen — 11 procent van het nationale totaal — een aantal dat sinds 2021 vrijwel stabiel bleef.

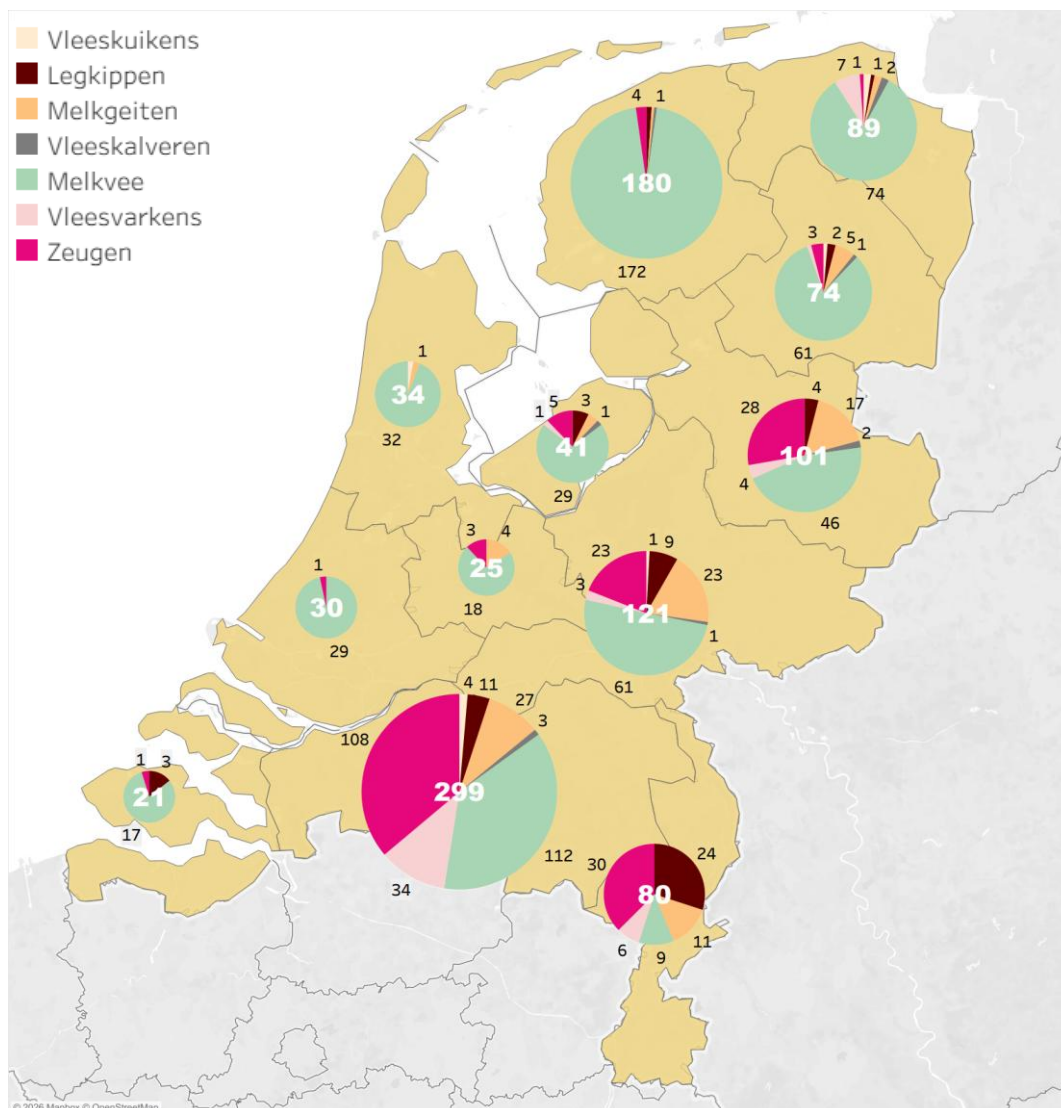
De sterkste relatieve groei vond plaats in Zuid-Holland: het aantal megastallen steeg er van 18 naar 30, een toename van 67 procent. Op de tweede plaats qua relatieve groei staat Zeeland, waar een stijging van 50 procent zorgde voor een toename van 14 naar 21 megastallen. Ondanks deze groei blijft Zeeland de provincie met de minste megastallen in absolute aantallen. Flevoland heeft het hoogste aandeel megastallen ten opzichte van het totaal aantal stallen: 13 procent, hoofdzakelijk voor melkvee. In relatieve zin heeft Utrecht de minste megastallen: slechts 2 procent van alle stallen in de provincie.

dieraantallen

Omdat provincies sterk verschillen in welke diercategorieën zij hoofdzakelijk huisvesten, geeft het aantal dieren in megastallen een ander beeld dan het aantal megastallen. Op 1 april 2025 stonden 14.744.316 dieren in een megastal — 17 procent minder dan in 2021 (tabel 5), vooral door de forse daling bij pluimvee.

Hoewel in Limburg slechts 7 procent van alle megastallen in Nederland staan, huisvest de provincie maar liefst 36 procent van alle dieren in een megastal. Dat komt doordat Limburg veel megastallen voor legkippen en zeugen heeft, waarbij het om veel grotere aantallen dieren gaat dan bij bijvoorbeeld melkvee. Ook in relatieve zin staat Limburg bovenaan: 37 procent van alle dieren in de Limburgse veehouderij staat in een megastal. Flevoland (30 procent) en Noord-Holland (27 procent) volgen. Noord-Brabant staat tweede als het gaat om absolute aantallen dieren in megastallen: een kwart van alle dieren in een Nederlandse megastal staat in deze provincie. In relatieve zin komt Noord-Brabant echter lager uit: 16 procent van alle dieren in de Noord-Brabantse veehouderij staat in een megastal.

Opvallend zijn ook de grote dalers. In Noord-Brabant daalde het aantal dieren in megastallen tussen 2021 en 2025 met 30 procent — de sterkste absolute daling van alle provincies. In Drenthe daalde het aantal dieren in megastallen in diezelfde periode met 61 procent. Utrecht laat over de gehele periode 2017–2025 de meest extreme schommeling zien: een daling van 96 procent tussen 2017 en 2021, gevolgd door een vrijwel vlak verloop daarna. In 2025 leeft nog maar 1 procent van alle dieren in de Utrechtse veehouderij in een megastal.

Figuur 21. Overzicht van het aantal megastallen per provincie in 2025; hoe groter de cirkel, hoe meer megastallen. In het midden van de cirkels staat het totaal aantal megastallen. De cirkels zijn onderverdeeld in de megastallen per diercategorie, met de bijbehorende aantallen buiten de cirkels.

Tabel 4. Ontwikkelingen van het aantal megastallen per provincie voor de periode 2017-2025. Voor de jaren worden het absolute aantal megastallen aangegeven. Daarnaast wordt de procentuele groei in de betreffende periodes weergegeven, als ook het aandeel megastallen t.o.v. het totaal aantal megastallen in Nederland en ten slotte het aandeel megastallen t.o.v. van alle stallen in de provincie.

PROVINCIE	2017	2021	2025	% VERSCHIL 2017-2021	% VERSCHIL 2021-2025	% T.O.V. TOTAAL MEGASTALLEN 2025	% T.O.V. TOTAAL AANTAL STALLEN IN PROVINCIE 2025
Drenthe	44	59	74	34%	25%	7%	7%
Flevoland	39	35	41	-10%	17%	4%	13%
Friesland	115	143	180	24%	26%	16%	7%
Gelderland	88	120	121	36%	1%	11%	3%
Groningen	65	75	89	15%	19%	8%	9%
Limburg	97	98	80	1%	-18%	7%	8%
Noord-Brabant	211	280	299	33%	7%	27%	8%
Noord-Holland	22	29	34	32%	17%	3%	4%
Overijssel	69	97	101	41%	4%	9%	3%
Utrecht	14	22	25	57%	14%	2%	2%
Zeeland	13	14	21	8%	50%	2%	8%
Zuid-Holland	24	18	30	-25%	67%	3%	3%
Nederland	801	990	1.095	24%	11%	100%	5%

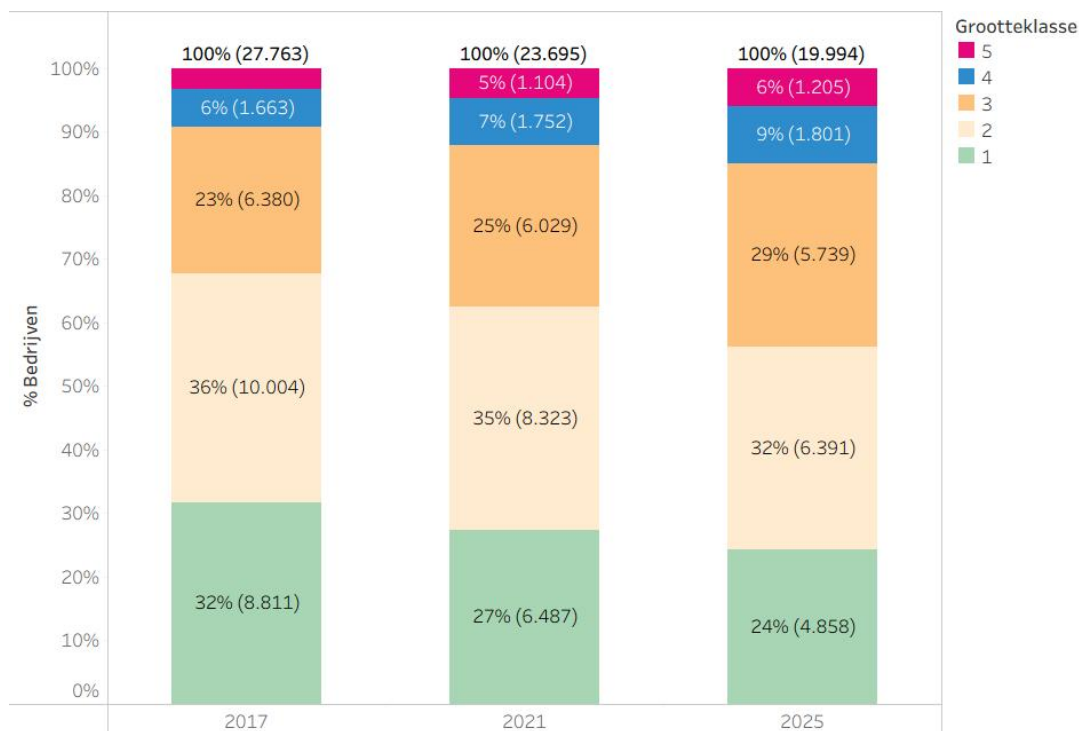
Tabel 5. Ontwikkelingen van het aantal dieren in megastallen per provincie voor de periode 2017-2025. Voor de jaren worden het absolute aantal dieren aangegeven. Daarnaast wordt de procentuele groei in de betreffende periodes weergegeven, als ook het aandeel dieren in megastallen t.o.v. het totaal aantal dieren in megastallen in Nederland en ten slotte het aandeel dieren in megastallen t.o.v. van alle dieren in de provincie.

PROVINCIE	2017	2021	2025	% VERSCHIL 2017-2021	% VERSCHIL 2021-2025	% T.O.V. TOTAAL DIEREN 2025	% T.O.V. TOTAAL AANTAL DIEREN IN PROVINCIE 2025
Drenthe	309.009	1.475.347	576.165	377%	-61%	4%	9%
Flevoland	15.844	699.474	807.594	4315%	15%	5%	30%
Friesland	677.151	217.846	384.615	-68%	77%	3%	7%
Gelderland	1.485.942	2.020.918	1.738.072	36%	-14%	12%	10%
Groningen	1.057.395	364.978	783.571	-65%	115%	5%	15%
Limburg	7.875.667	5.973.305	5.264.275	-24%	-12%	36%	37%
Noord-Brabant	5.403.030	5.202.466	3.664.503	-4%	-30%	25%	16%
Noord-Holland	6.351	264.855	307.142	4070%	16%	2%	27%
Overijssel	837.903	1.080.309	728.338	29%	-33%	5%	7%
Utrecht	591.867	20.997	22.042	-96%	5%	0%	1%
Zeeland	527.925	474.721	455.901	-10%	-4%	3%	23%
Zuid-Holland	9.144	12.641	12.098	38%	-4%	0%	2%
Nederland	18.797.228	17.807.857	14.744.316	-5%	-17%	100%	16%

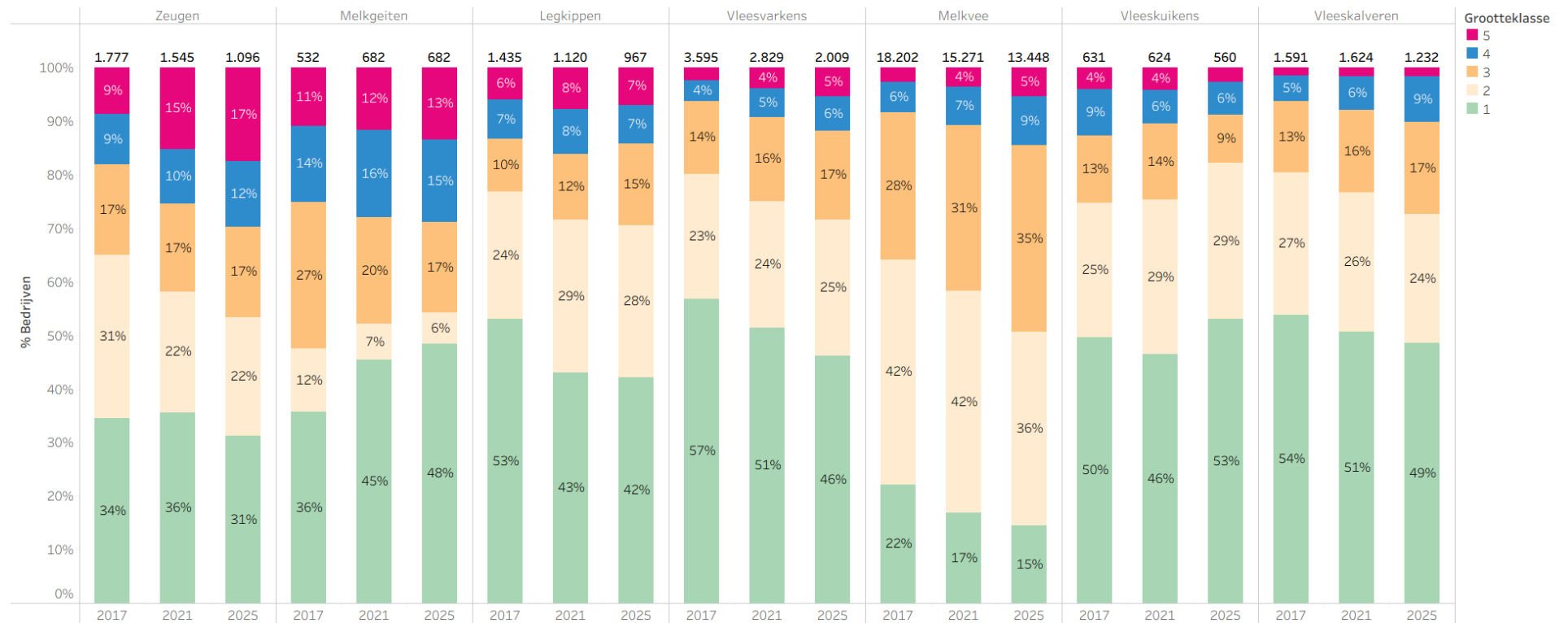
7 bedrijven

Het aantal veebedrijven in Nederland neemt al jaren af, terwijl de bedrijven die overblijven steeds groter worden. In figuur 22 is te zien dat steeds minder bedrijven in de kleinste twee grootteklassen vallen, terwijl de grootste drie grootteklassen groeien in zowel aantal als aandeel. Vooral de kleinere boerderijen verdwijnen. Figuur 23 splitst deze verschuiving uit per diercategorie.

Tussen 2021 en 2025 verdwenen relatief de meeste bedrijven met vleesvarkens en zeugen (beide -29 procent), gevolgd door vleeskalveren (-24 procent) (tabel 6). In absolute aantallen verdwenen de meeste melkveebedrijven: maar liefst 1.823 bedrijven, een daling van 12 procent. Toch zijn melkveebedrijven nog altijd verreweg de grootste groep: 67 procent van alle veebedrijven in Nederland houdt melkvee. Van alle categorieën bleef alleen het aantal bedrijven met melkgeiten gelijk.

Figuur 22. Verschuiving van het aandeel bedrijven per grootteklasse in de periode 2017-2025.

Figuur 23. Verdeling van bedrijven over grootteklassen (1=klein, 5=groot) voor de verschillende diercategorieën in 2017, 2021 en 2025. Het dalende aandeel bedrijven met weinig dieren (grootteklasse 1, lichtgroen) weerspiegelt de voortgaande schaalvergroting.

Tabel 6. De ontwikkeling van het aantal bedrijven per diercategorie. De kolom ‘% t.o.v. totaal’ geeft aan hoe groot het aandeel bedrijven in de betreffende diercategorie is t.o.v. het totaal aantal bedrijven in Nederland. De ‘% t.o.v. totaal aantal in diercategorie’ geeft weer welk deel van alle bedrijven in de betreffende diercategorie een megabedrijf betreft.

DIERCATEGORIE	2017	2021	2025	% VERSCHIL 2017-2021	% VERSCHIL 2021- 2025	% T.O.V. TOTAAL BEDRIJVEN 2025
Legkippen	1.435	1.120	967	-22%	-14%	5%
Melkgeiten	532	682	682	28%	0%	3%
Melkvee	18.202	15.271	13.448	-16%	-12%	67%
Vleeskalveren	1.591	1.624	1.232	2%	-24%	6%
Vleeskuikens	631	624	560	-1%	-10%	3%
Vleesvarkens	3.595	2.829	2.009	-21%	-29%	10%
Zeugen	1.777	1.545	1.096	-13%	-29%	5%
Nederland	27.763	23.695	19.994	-15%	-16%	100%

Als we inzoomen op grootteklasse 5 – de megabedrijven – wordt de toename sinds 2021 volledig verklaard door de sterke groei in het aantal megabedrijven voor melkvee (+31 procent) en melkgeiten (+15 procent) (tabel 7). In alle andere diercategorieën nam het aantal megabedrijven juist af. De sterkste daling was te zien bij vleeskuikens (-42 procent), hoogstwaarschijnlijk mede door de overstap naar het 1 ster Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming – zie §5.7.

Met 713 megabedrijven voor melkvee – 59 procent van alle megabedrijven in Nederland – is de melkveehouderij ook in dit opzicht dominant. Het aantal megabedrijven (713) ligt hoger dan het aantal megastallen (660), omdat een bedrijf met meer dan 250 melkkoeien wél als megabedrijf telt, maar niet noodzakelijk over één megastallocalatie beschikt: bij verspreiding van de dieren over twee of meer kleinere locaties valt geen van die locaties boven de megastalgrens. In relatieve zin is de zeugenhouderij koploper: 17 procent van alle varkensvermeerderingsbedrijven is een megabedrijf. Na de sterke toename van 54 procent tussen 2017 en 2021 is de daling van 19 procent sindsdien extra opvallend. Op de tweede plaats staan melkgeiten: 13 procent van alle melkgeitenbedrijven is een megabedrijf.

Tabel 7. De ontwikkeling van het aantal megabedrijven per diercategorie. De kolom ‘% t.o.v. totaal’ geeft aan hoe groot het aandeel megabedrijven in de betreffende diercategorie is t.o.v. het totaal aantal megabedrijven in Nederland. De ‘% t.o.v. totaal aantal in diercategorie’ geeft weer welk deel van alle bedrijven in de betreffende diercategorie een megabedrijf betreft.

DIERCATEGORIE	2017	2021	2025	% VERSCHIL 2017-2021	% VERSCHIL 2021-2025	% T.O.V. TOTAAL BEDRIJVEN 2025	% T.O.V. TOTAAL AANTAL IN DIERCATEGORIE 2025
Legkippen	85	86	67	1%	-22%	6%	7%
Melkgeiten	58	79	91	36%	15%	8%	13%
Melkvee	478	543	713	14%	31%	59%	5%
Vleeskalveren	22	25	20	14%	-20%	2%	2%
Vleeskuikens	25	26	15	4%	-42%	1%	3%
Vleesvarkens	84	110	108	31%	-2%	9%	5%
Zeugen	153	235	191	54%	-19%	16%	17%
Nederland	905	1.104	1.205	22%	9%	100%	6%

8 discussie

meer megastallen, minder dieren in megastallen

Op 1 april 2025 telde Nederland 1.095 megastallen — meer dan ooit. Tegelijkertijd daalde het totale aantal dieren in megastallen met 17 procent ten opzichte van 2021. Die schijnbare paradox vormt de rode draad van dit rapport: er komen meer megastallen bij, maar er staan minder dieren in. De daling komt vrijwel volledig op het conto van de pluimveehouderij, waar veel bedrijven overstapten op het 1 ster Beter Leven keurmerk en daarmee net onder de megastalgrens zakken (zie verderop). Trek pluimvee uit de cijfers, en het beeld kantelt: bij alle overige diercategorieën samen bleef het aantal dieren in megastallen vrijwel stabiel, terwijl het bij melkvee en melkgeiten — de twee categorieën waar ook het aantal megastallen toenam — juist flink steeg.

de groei vlakkt af — maar zet door

Voor het eerst sinds 2010 lijkt de lineaire groei van het aantal megastallen af te vlakken: tussen 2017 en 2021 kwamen er gemiddeld 47 megastallen per jaar bij, tussen 2021 en 2025 was dat 26. Toch is dat geen reden voor optimisme. De afvlakking weerspiegelt vooral een krimpende sector, niet minder schaalvergroting. Het aandeel megastallen ten opzichte van alle stallen steeg juist: van 4 procent in 2021 naar 5 procent in 2025. De sector wordt kleiner, maar wat overblijft schaalt op. Dat patroon herhaalt zich in vrijwel elke diercategorie.

Bij het duiden van deze afvlakking past bovendien terughoudendheid. De periode 2021–2025 viel samen met de stikstofcrisis, de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv en Lbv-plus), uitbraken van vogelgriep, sterk gestegen energieprijzen en politieke onrust rond de veehouderij. Een deel van de waargenomen daling — vooral bij zeugen en vleesvarkens — is plausibel het gevolg van opkoopregelingen en saneringen, en niet uitsluitend van een afnemende dynamiek in de schaalvergroting zelf. Of de afvlakking doorzet, moet de meting in 2029 uitwijzen.

melkvee: intensivering in een krimpende sector

De sterkste groei van megastallen vond plaats in de melkveehouderij: 28 procent meer, van 514 naar 660 megastallen. Tegelijkertijd kromp het totale aantal melkkoeien. Minder koeien dus, maar een groter deel van die koeien staat in een megastal. Zoals eerder besproken, laat onderzoek zien dat dit directe gevolgen heeft voor dierenwelzijn: hoe groter het bedrijf, hoe groter de kans op structureel hoge kalversterfte, hoe slechter de uiergezondheid en hoe minder de koeien naar buiten mogen. De groeiende dominantie van megastallen in de melkveehouderij zet die trend verder door.

melkgeiten: groei haaks op volksgezondheidsadvies

De groei van het aantal megastallen voor melkgeiten is zowel opmerkelijk als zorgelijk. Het RIVM concludeerde na uitvoerig onderzoek dat mensen die binnen twee kilometer van een geitenbedrijf wonen een grotere kans hebben op longontsteking.⁸ De Gezondheidsraad noemt krimpen van de sector als één van de mogelijke oplossingen.⁹ Van krimp is vooraan nog echter geen sprake: het aantal geitenstallen bleef vrijwel gelijk en het aantal melkgeiten nam nauwelijks af. Intussen intensificeert de sector wél — 47 procent van alle melkgeiten staat inmiddels in een megastal.

pluimvee: minder kippen in megastallen

Bij legkippen en vleeskuikens daalde het aantal megastallen fors: respectievelijk 20 en 25 procent. De stallen staan er nog — maar er zitten minder kippen in en dus meer ruimte per dier. Die verschuiving is mede het gevolg van de jarenlange plofkipcampagne van Wakker Dier: veel vleeskuikenhouders stapten over op het 1 ster Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming en houden dieren sindsdien op lagere dichtheden, waardoor ze onder de megastalgrens uitkomen. Maar van alle legkippen in Nederland staat nog altijd 24 procent in een megastal, en worden miljoenen vleeskuikens gehouden in stallen die direct grenzen aan de megastalgrens.

Bij de interpretatie van de vleeskuikencijfers past een kanttekening: in het vorige rapport corrigeerde Wakker Dier het aantal vleeskuikenmegastallen voor 2021 in verband met vermoedelijke leegstand op de meetdatum. Die correctie is in dit rapport teruggedraaid (zie methode). Daardoor ligt het 2021-basisgetal hier lager dan eerder gepubliceerd, en zijn de groeicijfers ten opzichte van 2021 niet één-op-één vergelijkbaar met eerdere communicatie.

zeugen en vleesvarkens: omslag na jaren van sterke groei

De zeugenhouderij liet tussen 2017 en 2021 de sterkste relatieve groei in megastallen zien: 61 procent. Tussen 2021 en 2025 daalde het aantal megastallen juist met 11 procent. Toch staat meer dan de helft van alle zeugen — 52 procent — nog altijd in een megastal. Dat is het hoogste aandeel van alle diercategorieën. Bij vleesvarkens is een vergelijkbare kanteling zichtbaar: na een groei van 26 procent in de vorige periode bleef het aantal megastallen vrijwel stabiel (van 58 naar 56). Het aantal bedrijven met zeugen of vleesvarkens daalde in dezelfde periode juist sterk (beide -29 procent). De daling weerspiegelt een krimpende sector, niet een sector die kleinschaliger wordt — en is mede in het licht van de saneringsregelingen te lezen.

regionale concentratie

De cijfers per provincie laten zien dat megastallen sterk geconcentreerd zijn in een beperkt aantal regio's. Noord-Brabant blijft met 299 megastallen de absolute koploper, maar de groei vlakkt daar af (+7 procent). Friesland kende de sterkste absolute groei (van 143 naar 180 megastallen), voornamelijk voor melkvee. In Limburg leeft 37 procent van alle dieren in de veehouderij in een megastal — het hoogste aandeel van alle provincies, gedreven door legkippen- en zeugenmegastallen. Deze ruimtelijke concentratie betekent dat de gevolgen van megastallen — voor dieren, omwonenden, milieu en landschap — zich opstapelen in dezelfde gebieden. Een nationaal gemiddelde maskeert die opeenstapeling.

een omzeilbare definitie

Een opvallende bevinding uit hoofdstuk 7: het aantal megabedrijven voor melkvee (713) ligt hoger dan het aantal megastallen voor melkvee (660). Een bedrijf met meer dan 250 melkkoeien telt wel als megabedrijf, maar als de dieren over twee of meer geografisch gescheiden locaties zijn verdeeld, valt geen van die locaties boven de megastalgrens. Volgens WENR speelt dit patroon — één bedrijf met meerdere grote locaties — ook in andere diercategorieën, waaronder de varkenshouderij.

WENR stelt bedrijfslocaties vast op basis van x,y-coördinaten in plaats van UBN's (Uniek Bedrijfsnummer), en vangt daarmee UBN-splitsing op één en dezelfde locatie al af: in 2021 had ongeveer 10 procent van de locaties twee of meer UBN's. Een bedrijf dat op één adres een tweede UBN aanvraagt — bijvoorbeeld bij overstap naar het Beter Leven keurmerk of door splitsing tussen familieleden — telt in deze cijfers dus niet als twee aparte locaties. Wel kan de megastalgrens worden ontlopen door uitbreiding op een naastgelegen perceel met eigen coördinaten, of door het verspreiden van dieren over meerdere geografisch gescheiden bedrijfslocaties.

Op nationaal niveau telt Nederland 1.205 megabedrijven tegenover 1.095 megastallen — een verschil van 110. Dat verschil laat zien dat een deel van de grootschalige bedrijven niet als megastal in de cijfers terugkomt, vooral bij melkvee en vleesvarkens, waar het mechanisme van spreiding over locaties zichtbaar is. Bij melkgeiten en zeugen is het beeld omgekeerd: daar verschijnt één bedrijf met meerdere grote locaties juist meervoudig in de megastalcijfers. Voor beleid dat aangrijpt op locatieniveau zijn beide patronen een belangrijke kanttekening.

opschalen of verdwijnen

Megastallen zijn ook slecht nieuws voor boeren. De schaalvoordelen van megabedrijven zetten kleinere boeren onder druk; mede daardoor halveert het aantal veebedrijven grofweg elke twintig jaar. De boeren die wél meegaan in de schaalvergroting, investeren bedragen die pas na decennia zijn terugverdiend en zitten daarmee jarenlang vast aan een megastal die nog decennia blijft staan. Niet alleen de dieren zitten vast in dit systeem. De boeren ook.

bependingen van de analyse

De cijfers in dit rapport zijn een momentopname op 1 april. Tijdelijke leegstand — bijvoorbeeld tussen twee koppels vleeskuikens of vlak na een vogelgriepuiming — kan het aantal megastallen op die datum drukken. De grenswaarden voor megastallen zijn bovendien sinds 2007 ongewijzigd. Destijds was een megastal ongeveer drie keer groter dan een gangbare stal; door de voortdurende schaalvergroting is die afstand kleiner geworden. De definitie blijft daarmee bruikbaar voor trendanalyse, maar zegt steeds minder over wat in de huidige sector “buitengewoon groot” is. Tot slot kan de megastalgrens worden ontlopen door dieren over meerdere geografisch gescheiden bedrijfslocaties te verdelen, zoals hierboven beschreven. Een definitie op basis van staloppervlakte of bouwblok grootte zou een objectiever beeld geven van de werkelijke schaalvergroting.

samenhang van bevindingen

De optelsom van deze bevindingen — recordaantal megastallen, verdere intensivering binnen een krimpende sector, regionale opeenstapeling, een omzeilbare definitie en steeds minder boeren die het systeem dragen — laat zien dat de schaalvergroting in de Nederlandse veehouderij niet vanzelf bijbuigt. Megastallen die nu gebouwd worden, blijven nog decennia staan en bepalen daarmee voor lange tijd hoe de sector eruitziet.

9 conclusie

Op 1 april 2025 telde Nederland 1.095 megastallen. Meer dan ooit. De groei van het aantal stallen vlakt af, maar van een kentering is geen sprake: de schaalvergroting binnen de sector zet door. Tegelijkertijd verdwenen in vier jaar tijd 3.701 veebedrijven. Minder boeren, grotere stallen.

De dieren zijn de dupe. Minder individuele aandacht, minder weidegang, hogere kalversterfte. En als het misgaat in een megastal, gaat het meteen megamis: bij één ziekte-uitbraak of stalbrand worden tienduizenden of zelfs honderdduizenden dieren tegelijk getroffen. Ook de boeren zijn de dupe. Wie niet kan opschalen, verdwijnt. Wie wél opschaalt, zit decennia vast aan zijn investering.

Wakker Dier roept de overheid op om de bouw van nieuwe megastallen te verbieden. Megastallen stroken niet met de maatschappelijke wens voor een dierwaardigere veehouderij. De weg daarnaartoe begint met één besluit: stop de bouw van nieuwe megastallen.

10 bronnen

¹ Wakker Dier (2025) – Megastallen [factsheet](#).

² Fabri, N. D., Scherpenzeel, C. G., Jacobs-Renac, Y., & van Schaik, G. (2026). Explaining trends in bulk milk somatic cell count from dairy herds in the Netherlands from 2018 to 2023. *Journal of Dairy Science*.

³ Hovinen, M., & Pyörälä, S. (2011). Invited review: Udder health of dairy cows in automatic milking. *Journal of dairy science*, 94(2), 547-562.

⁴ Wakker Dier (2023) - Hogere kalversterfte op grotere melkveebedrijven

⁵ Gies, E. (2015): Analyse Megastallen en Megabedrijven 2005, 2010 en 2013. Alterra.

⁶ Gies, E. (2015): Analyse Megastallen en Megabedrijven 2005, 2010 en 2013. Alterra.

⁷ Gies, E., Van Os, J., Hermans, T., & Loohuis, R. O. (2007). *Megastallen in beeld* (Vol. 1581). Wageningen UR, Wageningen, the Netherlands: Alterra.

⁸ van der Giessen, Joke, et al. "Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III): Actualisatie epidemiologische studies 2014-2019. Onderzoek naar longontstekingen rond geitenhouderijen 2018-2024." (2024).

⁹ Advies [Gezondheidsrisico's rond veehouderijen 2025: deel II](#)